ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΩΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΩΝ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ

Βρυξέλλες, 11.3.2003
COM(2003) 113 τελικό

ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΠΡΟΣ ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ, ΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟ, ΤΗΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΚΑΙ ΤΗΝ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΩΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΩΝ

ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΑΜΥΝΑ - ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ ΚΑΙ ΘΕΜΑΤΑ ΑΓΟΡΑΣ

Για να χαραχθεί μια πολιτική της ΕΕ στον τομέα του αμυντικού εξοπλισμού

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

ΣΥΝΟΠΤΙΚΗ ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ 3

Εισαγωγή 5

1. Οι πρόσφατες εξελίξεις ενισχύουν τους λόγους ύπαρξης μιας ευρωπαϊκής πολιτικής στον τομέα του αμυντικού εξοπλισμού 7

1.1 Οι πρόσφατες εξελίξεις εντός και εκτός της ΕΕ 7

1.2 Ευρωπαϊκή πολιτική στον τομέα του εξοπλισμού και βιομηχανική πολιτική 8

1.3 Ευρωπαϊκή πολιτική εξοπλισμού και διατάξεις της Συνθήκης 9

2. Στόχοι μιας ευρωπαϊκής πολιτικής αμυντικού εξοπλισμού 10

2.1 Ζήτηση αμυντικού εξοπλισμού 11

2.2 Προσφορά αμυντικού εξοπλισμού 11

2.3. Ρύθμιση της αγοράς αμυντικού εξοπλισμού της ΕΕ 13

2.4. Έρευνα 13

3. Προτάσεις δράσεως 14

3.1 Για την επίτευξη ευρωπαϊκής αγοράς αμυντικού εξοπλισμού 14

3.1.1. Τυποποίηση 14

3.1.2. Παρακολούθηση των βιομηχανιών που σχετίζονται με την άμυνα 15

3.1.3. Ενδοκοινοτικές μεταφορές 15

3.1.4 Πολιτική ανταγωνισμού 16

3.1.5. Ορθολογική διαχείριση της σύναψης συμβάσεων στον τομέα του αμυντικού εξοπλισμού 17

3.1.6. Έλεγχος των εξαγωγών αγαθών και τεχνολογιών διπλής χρήσεως. 17

3.2. Επιδίωξη μεγαλύτερης συνοχής στις προσπάθειες προηγμένης έρευνας στον τομέα της ασφάλειας 18

4. Άλλοι τομείς προβληματισμού για την ΕΕ και τα κράτη μέλη της 19

4.1 Προτάσεις για μια Υπηρεσία αμυντικού εξοπλισμού της ΕΕ 19

4.2 Ασφάλεια προμήθειας 20

4.3 Εμπορικά θέματα που σχετίζονται με τον τομέα της άμυνας 21

5. Συμπέρασμα 21

ΣΥΝΟΠΤΙΚΗ ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ

Το 1996 και το 1997 η Ευρωπαϊκή Επιτροπή δημοσίευσε δύο ανακοινώσεις για τους κλάδους παραγωγής που σχετίζονται με την άμυνα, με σκοπό την ενθάρρυνση της αναδιάρθρωσης και της δημιουργίας αποτελεσματικής ευρωπαϊκής αγοράς αμυντικού εξοπλισμού. Ορισμένες από αυτές τις ιδέες καρποφόρησαν. Αλλά τα κράτη μέλη δεν ανέλαβαν δράση σε ορισμένους βασικούς τομείς- θεωρώντας ίσως ότι οι προτάσεις ήταν πρώιμες. Μετά από μια περίοδο αλλαγών στον εν λόγω τομέα και στο θεσμικό πλαίσιο της ΕΕ, συμπεριλαμβανομένης μιας πραγματικής Ευρωπαϊκής Πολιτικής Ασφάλειας και Άμυνας (ΕΠΑΑ), το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, στο ψήφισμα της 10ης Απριλίου 2002, κάλεσε την Επιτροπή να υποβάλει νέα ανακοίνωση.

Τα θέματα αυτά εξετάστηκαν πιο εμπεριστατωμένα στο πλαίσιο της Σύμβασης για το μέλλον της Ευρώπης. Μια ομάδα εργασίας για την άμυνα προέβη σε ουσιαστικές συστάσεις που θα αποτελέσουν αντικείμενο περαιτέρω εργασιών κατά τους επόμενους μήνες.

Η ενίσχυση της θέσεως στην βιομηχανία και στην αγορά των ευρωπαϊκών αμυντικών εταιρειών θα βελτιώσει σημαντικά την ικανότητα της ΕΕ να φέρει εις πέρας τα καθήκοντα που ανέλαβε στην Πετρούπολη για την υλοποίηση της ΕΠΑΑ. Θα ωφελήσει επίσης την συλλογική άμυνα με την ενίσχυση της συνεισφοράς της Ευρώπης στο ΝΑΤΟ.

Όποιες και αν είναι οι μακροπρόθεσμες προοπτικές για μια πλήρη κοινή ευρωπαϊκή πολιτική στον τομέα του αμυντικού εξοπλισμού, η Επιτροπή είναι αποφασισμένη να προχωρήσει αμέσως μόλις αποκτήσει τη δυνατότητα. Συνεπώς η παρούσα ανακοίνωση προτείνει δράση στους ακόλουθους τομείς:

- Τυποποίηση: Τα ενδιαφερόμενα μέρη αναγνωρίζουν την ανάγκη εναρμονισμένης προσέγγισης για την τυποποίηση στον τομέα της άμυνας. Η Επιτροπή συνεργάζεται σχετικά με αυτό το θέμα με το Κέντρο Πυρηνικών Ερευνών (CEN) για να ενισχύσει τη συνεργασία μεταξύ υπουργείων άμυνας και βιομηχανίας για την κατάρτιση, ως τα τέλη 2004, εγχειριδίου που θα απαριθμεί τα πρότυπα που θα χρησιμοποιούνται από κοινού για τη σύναψη συμβάσεων στον τομέα της άμυνας.

-Παρακολούθηση των βιομηχανιών που σχετίζονται με την άμυνα: Τα ενδιαφερόμενα μέρη χρειάζονται σαφέστερη εικόνα του βιομηχανικού και οικονομικού περιβάλλοντος στον τομέα της άμυνας στην Ευρώπη. Για να επιτευχθεί αυτό, η ανακοίνωση προτείνει την έναρξη δραστηριότητας παρακολούθησης των βιομηχανιών που σχετίζονται με τα θέματα της άμυνας.

-Ενδοκοινοτική διακίνηση: Προβάλλεται από καιρό ο ισχυρισμός ότι ένα απλοποιημένο ευρωπαϊκό σύστημα έκδοσης αδειών θα συνέβαλε στη μείωση των πολύπλοκων διοικητικών διαδικασιών, που παρεμποδίζουν τη διακίνηση συστατικών στοιχείων του αμυντικού εξοπλισμού μεταξύ των χωρών της ΕΕ. Η Επιτροπή προτείνει την εφαρμογή μελέτης εκτίμησης των επιπτώσεων το 2003 και, ανάλογα με τα αποτελέσματα, την έναρξη κατάρτισης στα τέλη του 2004 του κατάλληλου νομικού πλαισίου.

- Ανταγωνισμός: Ο ανταγωνισμός βελτιώνει την αποτελεσματικότητα της αγοράς και προστατεύει την καινοτομία. Ως εκ τούτου, και χωρίς να αποκλείεται η πιθανότητα εξαιρέσεων που συμβιβάζονται με τη Συνθήκη, η Επιτροπή προτίθεται

να συνεχίσει τον προβληματισμό της σχετικά με την εφαρμογή κανόνων ανταγωνισμού στον αμυντικό τομέα.

Κανόνες για τη σύναψη συμβάσεων: Η εναρμόνιση των κανόνων για τη σύναψη συμβάσεων για αμυντικό εξοπλισμό θα μπορούσε επίσης να αυξήσει την αποτελεσματικότητα της αγοράς. Σε αυτή τη βάση, θα πρέπει να αρχίσει στην ΕΕ προβληματισμός για το πώς θα αριστοποιηθεί η διαδικασία σύναψης συμβάσεων για αμυντικό εξοπλισμό σε εθνικό επίπεδο και σε επίπεδο ΕΕ. Ο τελικός στόχος θα είναι να καταρτιστεί ενιαία σειρά κανόνων για την προμήθεια αμυντικού εξοπλισμού στην Ευρώπη. Λήφθηκαν πολλές σημαντικές αποφάσεις του Δικαστηρίου κατά τα τελευταία έτη που έχουν σχέση με αυτές τις εργασίες- και οι οποίες συμβάλλουν ιδίως στον καθορισμό του πεδίου εφαρμογής του άρθρου 296. Η Επιτροπή θα εκδώσει ερμηνευτική ανακοίνωση ως τα τέλη του 2003 για τις επιπτώσεις αυτών των δικαστικών αποφάσεων. Παράλληλα, θα ασχοληθεί με την κατάρτιση Πράσινου Βιβλίου που μπορεί να εκδοθεί το 2004 και το οποίο θα αποτελέσει βάση συζήτησης με τα ενδιαφερόμενα μέρη.

-Έλεγχος των εξαγωγών αγαθών διπλής χρήσεως: Υπάρχουν διεθνή καθεστώτα ελέγχου των εξαγωγών- αλλά στις περισσότερες περιπτώσεις, η ΕΚ δεν είναι μέλος. Το αποτέλεσμα είναι ότι τα κράτη μέλη συχνά υιοθετούν μη συντονισμένες θέσεις, που μπορεί να περιορίσουν άσκοπα τις δυνατότητες εξαγωγής των βιομηχανιών της ΕΕ που παράγουν προϊόντα μη στρατιωτικής χρήσεως και να επηρεάσουν τη λειτουργία της εσωτερικής αγοράς μετά τη διεύρυνση. Η ανακοίνωση προτείνει να θιγεί αυτό το θέμα στις αρμόδιες ομάδες εργασίας του Συμβουλίου.

- Έρευνα: Η ανακοίνωση προτείνει να ζητηθεί η γνώμη των κρατών μελών και της βιομηχανίας το 2003 για να προσδιοριστούν οι κοινές ανάγκες και να καταρτισθεί πρόγραμμα δράσεως στον τομέα της ασφάλειας. Σχετικά με αυτό το θέμα η Επιτροπή προτίθεται να αρχίσει πρότυπο πειραματικό πρόγραμμα.

Η Επιτροπή παρακολούθησε τη συζήτηση για ένα πιθανό πλαίσιο αμυντικού εξοπλισμού της ΕΕ το οποίο θα επιβλέπει μια ή περισσότερες υπηρεσίες. Ένα τέτοιο πλαίσιο θα συνέβαλε στον συντονισμό των εθνικών προγραμμάτων συνεργασίας και θα παρείχε τη βάση για την προσέλκυση κρατών μελών που δεν έχουν ακόμη δεσμευτεί. Μέχρι τώρα, τα κράτη μέλη έχουν επιλέξει να ασκούν τις περισσότερες από τις εν λόγω δραστηριότητες εκτός του πεδίου εφαρμογής της Συνθήκης της ΕΚ, αλλά μπορεί να υπάρξει πεδίο δράσεως για ορισμένα κοινοτικά όργανα και μηχανισμούς.

ΕΙΣΑΓΩΓΉ

Το 1996 και το 1997 η Ευρωπαϊκή Επιτροπή δημοσίευσε δύο ανακοινώσεις[1] για τους κλάδους παραγωγής που σχετίζονται με την άμυνα, με σκοπό την ενθάρρυνση της αναδιάρθρωσης και της δημιουργίας αποτελεσματικής ευρωπαϊκής αγοράς αμυντικού εξοπλισμού. Από ορισμένα από αυτά τα θέματα προέκυψαν συγκεκριμένες προτάσεις και ενέργειες. Εντούτοις, όσον αφορά τις βασικότερες μεταρρυθμίσεις, ορισμένα κράτη μέλη θεώρησαν πρώιμη τη δράση σε ευρωπαϊκό επίπεδο.

Μετά από περίοδο σημαντικών μεταβολών στον τομέα των βιομηχανιών εξοπλισμού και στο θεσμικό πλαίσιο της ΕΕ, συμπεριλαμβανομένων των εξελίξεων όσον αφορά την Ευρωπαϊκή Πολιτική Ασφάλειας και Άμυνας (ΕΠΑΑ), το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, σε ψήφισμα της 10ης Απριλίου 2002, κάλεσε την Επιτροπή να θίξει το θέμα του εξοπλισμού σε μια νέα ανακοίνωση.

Το φθινόπωρο 2002, η Ευρωπαϊκή Σύμβαση συνέστησε ομάδα εργασίας για τα θέματα της άμυνας, υπό την προεδρία του Ευρωπαίου Επίτροπου Michel Barnier. Η έκθεση που κατήρτισε[2] η ομάδα τονίζει ιδίως ότι η φερεγγυότητα της ευρωπαϊκής πολιτικής εξαρτάται από την ύπαρξη και ανάπτυξη ευρωπαϊκών ικανοτήτων και την ενίσχυση της βιομηχανικής και τεχνολογικής βάσεως του τομέα της άμυνας.

Τα κράτη μέλη, συνολικά, δαπανούν λιγότερο από το ήμισυ του ποσού που δαπανούν οι Ηνωμένες Πολιτείες για την άμυνα[3]. Ο συνολικός προϋπολογισμός των ΗΠΑ ανέρχεται σε 390 δισεκατομμύρια δολάρια ετησίως, σε σύγκριση με συνολικό προϋπολογισμό 160 δισεκατομμυρίων ευρώ για το σύνολο των κρατών μελών της ΕΕ. Επί σειρά ετών, οι επενδύσεις στον αμυντικό τομέα στην Ευρώπη ήταν σημαντικά χαμηλότερες απ' ότι στις ΗΠΑ, ως προς τις συμβάσεις (40 δισεκατομμύρια ευρώ ετησίως στην Ευρώπη σε σύγκριση με 100 δισεκατομμύρια δολάρια στις ΗΠΑ), και ως προς την έρευνα (10 δισεκατομμύρια ευρώ στην Ευρώπη σε σύγκριση με 50 δισεκατομμύρια δολάρια στις ΗΠΑ). Αλλά εκτός από τα επίπεδα δαπανών σε απόλυτες τιμές, που αποτελούν απαραίτητα συνάρτηση των αντίστοιχων στόχων των δύο μερών, η Ευρώπη εμφανίζει πολύ μικρότερη απόδοση από την άποψη των επιχειρησιακών ικανοτήτων. Το πραγματικό στρατιωτικό δυναμικό των κρατών μελών της ΕΕ υπολογίζεται σε 10% του αντίστοιχου των ΗΠΑ[4]. Αυτό έχει επιπτώσεις στις διατλαντικές σχέσεις. Μια ενισχυμένη ευρωπαϊκή βιομηχανική βάση στον τομέα της άμυνας και της τεχνολογίας μπορεί να αποτελέσει σημαντική συνεισφορά στη συλλογική ασφάλεια στο πλαίσιο του ΝΑΤΟ και των άλλων εταιρικών σχέσεων. Οι φορολογούμενοι θα πρέπει κανονικά να ωφελούνται όσο το δυνατόν περισσότερο από την επένδυση που πραγματοποιούν στον τομέα της ασφάλειας. Υπάρχουν πολλά αποδεικτικά στοιχεία ότι αυτό δεν συμβαίνει προς το παρόν και ότι μια ευρωπαϊκή αγορά αμυντικού εξοπλισμού θα επιφέρει σημαντική μείωση των σχετικών δαπανών. Η δημιουργία περιβάλλοντος στο οποίο οι ευρωπαϊκές εταιρείες να μπορούν να εξασφαλίσουν καλύτερη αξιοποίηση των πόρων αποτελεί θέμα ζωτικής σημασίας τόσο για τους μη στρατιωτικούς τομείς όσο και για τον αμυντικό τομέα. Για τον λόγο αυτό η Επιτροπή επιθυμεί να εντάξει τα θέματα του εμπορίου και της παραγωγής όπλων στο βιομηχανικό τους πλαίσιο. Ο προβληματισμός καλύπτει όλες

---

1 COM (96)10 και COM(97)583.

2 Τελική έκθεση της ομάδας εργασίας 8 για την άμυνα: CONV461/02 της 16ης Δεκεμβρίου 2002.

3 Χωρίς να ληφθεί υπόψη η αύξηση του προϋπολογισμού των ΗΠΑ στον αμυντικό τομέα από το 2003, που ανέρχεται συνολικά σε 100 δισεκατομμύρια δολάρια για τριετή περίοδο.

4 Βλ. ψήφισμα του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου της 10ης Απριλίου 2002.

τις βιομηχανικές δραστηριότητες στην Ευρώπη που σχετίζονται με συστατικά στοιχεία τα οποία μπορούν να καταλήξουν σε προϊόντα για στρατιωτικούς και/ή μη στρατιωτικούς σκοπούς.

Η σχέση αποτελεσματικότητας - κόστους όσον αφορά τις αμυντικές δαπάνες, η διατήρηση ανταγωνιστικής βιομηχανικής βάσεως στον τομέα της άμυνας και της τεχνολογίας, η τήρηση του ηθικού κώδικα και της ισότητας στο εμπόριο όπλων, η ασφάλεια προμήθειας, καθώς και η ανάγκη σεβασμού της εθνικής δικαιοδοσίας σε αυτόν τον ευαίσθητο τομέα, αποτελούν σημαντικά θέματα που πρέπει να ληφθούν υπόψη για τη χάραξη της πολιτικής εξοπλισμού[5] της ΕΕ.

Από στρατιωτικής πλευράς, η αποτελεσματικότητα των πολυεθνικών σωμάτων όπως είναι το Eurocorps, το Eurofor και το Euromarfor απαιτεί τον μέγιστο δυνατό βαθμό διαλειτουργικότητας των εξοπλισμών τους. Για την επίτευξη του παραπάνω στόχου με ικανοποιητική σχέση κόστους - αποτελεσματικότητας, η λύση θα ήταν να εξοπλίζονται οι εθνικές μονάδες από τις οποίες απαρτίζονται οι εν λόγω δυνάμεις ολοένα περισσότερο με τον ίδιο εξοπλισμό.

Από βιομηχανικής απόψεως, η επιβίωση ευρωπαϊκής βιομηχανικής βάσεως στον τομέα της άμυνας ικανής να στηρίξει την ΕΠΑΑ θα εξαρτηθεί από την ενοποίησή της σε εθνικό και διευρωπαϊκό επίπεδο, καθώς και από τις διατλαντικές εταιρικές σχέσεις. Το επί του παρόντος κατακερματισμένο νομικό και ρυθμιστικό πλαίσιο επιβάλλει όρια στις ικανότητες προσαρμογής των εταιρειών ή τις ωθεί προς στρατηγικές και συμμαχίες που μπορεί να θέσουν την Ένωση σε μειονεκτική σχέση. Η αποτυχία ως προς την εξασφάλιση της ανταγωνιστικότητας της βιομηχανικής βάσεως στον τομέα της άμυνας, και η απώλεια της αυτονομίας ως προς τον σχεδιασμό και την καινοτομία, περιορίζουν τις επιλογές και μοιραία θα οδηγήσουν μακροπρόθεσμα σε αύξηση του κόστους προμήθειας.

Για όλους αυτούς τους λόγους, υπάρχει επιτακτική ανάγκη για μια πιο συντονισμένη πολιτική της ΕΕ στον τομέα της άμυνας. Ακριβώς όπως η ΕΠΑΑ συμπληρώνει τις εθνικές αμυντικές πολιτικές και την πολιτική του ΝΑΤΟ, η πολιτική αμυντικού εξοπλισμού της ΕΕ θα μπορούσε να συμπληρώνει τις αντίστοιχες εθνικές πολιτικές.

Η μεγαλύτερη συνεισφορά που μπορεί να έχει η Επιτροπή σε αυτόν τον τομέα είναι οι προσπάθειες για τη βελτίωση της ποιότητας του κανονιστικού πλαισίου της ΕΕ που διέπει τη μεταχείριση του εξοπλισμού στην Ευρώπη. Αυτός είναι ο σκοπός της συνημμένης πρότασης.

Οι ευρωπαϊκές βιομηχανίες στον τομέα της άμυνας είναι ανταγωνιστικές στην παγκόσμια αγορά. Η Επιτροπή αναγνωρίζει ότι είναι σκόπιμο να εξεταστούν σε μεταγενέστερο στάδιο ορισμένα θέματα όπως η βελτίωση της λειτουργίας του ισχύοντος κώδικα συμπεριφοράς σχετικά με τα όπλα και το άνοιγμα των αγορών τρίτων χωρών στα ευρωπαϊκά προϊόντα στον τομέα της άμυνας.

---

5 Για τους σκοπούς της παρούσας ανακοίνωσης, ο όρος είναι συνώνυμος με την πολιτική αμυντικού εξοπλισμού.

1. ΟΙ ΠΡΌΣΦΑΤΕΣ ΕΞΕΛΊΞΕΙΣ ΕΝΙΣΧΎΟΥΝ ΤΟΥΣ ΛΌΓΟΥΣ ΎΠΑΡΞΗΣ ΜΙΑΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΉΣ ΠΟΛΙΤΙΚΉΣ ΣΤΟΝ ΤΟΜΈΑ ΤΟΥ ΑΜΥΝΤΙΚΟΥ ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΎ

1.1 Οι πρόσφατες εξελίξεις εντός και εκτός της ΕΕ

Το 1999 τα Ευρωπαϊκά Συμβούλια της Κολωνίας και του Ελσίνκι έδωσαν νέα ώθηση στην ευρωπαϊκή πολιτική ασφάλειας και άμυνας με τον καθορισμό ενός συνολικού στόχου που θα επιτευχθεί ως το 2003, καθώς και με τη δημιουργία νέων φορέων της ΕΕ, όπως είναι η Πολιτική Επιτροπή και Επιτροπή Ασφαλείας, η Στρατιωτική Επιτροπή της ΕΕ και το Στρατιωτικό Επιτελείο της ΕΕ. Το ευρωπαϊκό σχέδιο δράσης για τη βελτίωση των ικανοτήτων (ECAP), σκοπός του οποίου είναι να καλυφθούν οι ελλείψεις ικανοτήτων της ΕΕ, είναι πιθανόν να συμπεριλάβει την προμήθεια εμπορευμάτων χωρίς ειδικές προδιαγραφές και προγράμματα συνεργασίας, καθώς και μέτρα στον τομέα της έρευνας και της τεχνολογίας.

Εγκαθιδρύεται στενή συνεργασία με το ΝΑΤΟ για να δοθεί η δυνατότητα στην ΕΕ να εξασφαλίσει πρόσβαση στον προγραμματισμό του ΝΑΤΟ για τις ενέργειες της ΕΠΑΑ. Διεξάγονται εκτεταμένες διαβουλεύσεις στο πλαίσιο αυτό με σκοπό να εξασφαλιστεί η μέγιστη δυνατή συμβατότητα των εννοιών που χρησιμοποιούν η ΕΕ και το ΝΑΤΟ σχετικά με το εν λόγω θέμα.

Εντωμεταξύ, εκτός του θεσμικού πλαισίου της ΕΕ, σημειώθηκε σημαντική περαιτέρω αναδιάρθρωση των βιομηχανιών που σχετίζονται με την άμυνα. Οι εταιρείες - που αντιμετωπίζουν ολοένα μεγαλύτερο ανταγωνισμό, ιδίως από τις ΗΠΑ - κάνουν έκκληση για ανοιχτότερη και αποτελεσματικότερη αγορά για τη βελτίωση της ανταγωνιστικότητας της ευρωπαϊκής τεχνολογικής και βιομηχανικής βάσεως στον τομέα της άμυνας. Ορισμένες ομάδες κρατών μελών ανταποκρίθηκαν σε νέες προκλήσεις συνάπτοντας ad hoc συμφωνίες, όπως η Επιστολή Προθέσεων (LoI)[6] και η συμφωνία-πλαίσιο, που αποσκοπούν στη διευκόλυνση της βιομηχανικής αναδιάρθρωσης, καθώς και ο "Organisme Conjoint de Cooperation en matiere d'Armement" (OCCAr)[7]που αποσκοπεί στη βελτίωση της διαχείρισης των προγραμμάτων συνεργασίας στον τομέα του εξοπλισμού.

Οι διάφορες αυτές πρωτοβουλίες στον τομέα του εμπορίου και της παραγωγής ευρωπαϊκού εξοπλισμού πρέπει να ενταχθούν σε ένα συνεκτικότερο γενικό πλαίσιο για να εξασφαλίσουν μεγαλύτερη νομική ασφάλεια και να προσελκύσουν τη συμμετοχή μεγαλύτερου αριθμού κρατών μελών.

Η πρόσφατη έκδοση του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 150/2003[8] του Συμβουλίου για την αναστολή των εισαγωγικών δασμών σε ορισμένα όπλα και στρατιωτικό εξοπλισμό αποτελεί ένα βήμα προς τη σύσταση Ευρωπαϊκής Αγοράς στον τομέα της Άμυνας.

Αυτοί οι στόχοι εξετάστηκαν πιο εμπεριστατωμένα στο πλαίσιο της Σύμβασης για το μέλλον της Ευρώπης. Μία από τις ομάδες εργασίας διεξήγαγε ουσιαστική συζήτηση σχετικά με την

---

6 Η Επιστολή Προθέσεων και η συμφωνία-πλαίσιο αφορούν έξι χώρες, ήτοι την Γαλλία, τη Γερμανία, την Ιταλία, την Ισπανία, τη Σουηδία και το Ηνωμένο Βασίλειο. Αποσκοπεί στη διευκόλυνση της διαδικασίας βιομηχανικής αναδιάρθρωσης.

7 Ο OCCAr συμπεριλαμβάνει τέσσερις χώρες, ήτοι τη Γαλλία, τη Γερμανία, την Ιταλία και το Ηνωμένο Βασίλειο. Η εν λόγω διεθνής οργάνωση αποσκοπεί στη βελτίωση της διαχείρισης των προγραμμάτων συνεργασίας.

8 Εκδόθηκε κανονισμός του Συμβουλίου με βάση το άρθρο 26 της Συνθήκης ΕΚ τον Ιανουάριο 2003 για την αναστολή των εισαγωγικών δασμών σε ορισμένα όπλα και στρατιωτικό εξοπλισμό- ΕΕ αριθ. L 25 της 30.1.2003, σ. 1.

άμυνα, και προέβη σε σημαντικές συστάσεις[9] που θα αποτελέσουν αντικείμενο πιο εμπεριστατωμένης εξέτασης και συζήτησης κατά τη διάρκεια των διασκέψεων στο πλαίσιο της Σύμβασης κατά τους επόμενους μήνες.

1.2 Ευρωπαϊκή πολιτική στον τομέα του εξοπλισμού και βιομηχανική πολιτική

Ο σκοπός της εσωτερικής πολιτικής της Ευρωπαϊκής Ένωσης, συμπεριλαμβανομένων των στόχων της Λισσαβόνας, και οι εξωτερικοί στόχοι στους οποίους όλες οι πολιτικές και τα όργανα πρέπει να συμβάλουν υπόκεινται σε ενιαία θεώρηση. Η Επιτροπή θεωρεί ότι ο δυναμισμός του βιομηχανικού τομέα είναι θεμελιώδους σημασίας για να μπορέσει η Ευρώπη να αυξήσει την ευημερία της ανταποκρινόμενη παράλληλα στις ευρύτερες κοινωνικές, περιβαλλοντικές και διεθνείς φιλοδοξίες της[10]. Ένας από τους σκοπούς της ανακοίνωσής της 11ης Δεκεμβρίου 2002 για τη βιομηχανική πολιτική σε μια διευρυμένη Ευρώπη είναι η επανένταξη της βιομηχανίας στο πρόγραμμα δράσεως. Βασικό μήνυμα είναι ότι η βιομηχανική πολιτική, παρόλο που είναι εκ φύσεως οριζόντια, πρέπει να λαμβάνει υπόψη τα ειδικά χαρακτηριστικά και τις ανάγκες κάθε μεμονωμένου τομέα. Στο πλαίσιο αυτό, η έκθεση STAR 21 που δημοσιεύτηκε τον Ιούλιο 2002 ανέλυσε εις βάθος την κατάσταση και τις προκλήσεις που αντιμετωπίζει ο αεροδιαστημικός τομέας της Ευρώπης με ιδιαίτερη έμφαση στην ανάγκη να αντιμετωπιστεί η διάσταση της άμυνας. Παρόμοια ενέργεια πραγματοποιήθηκε σχετικά με τον ναυπηγικό τομέα (LeaderSHIP 2015) τον Ιανουάριο 2003.

Υπό αυτό το πνεύμα και ενόψει του εαρινού Ευρωπαϊκού Συμβουλίου της 21ης Μαρτίου 2003, υποβλήθηκαν προτάσεις από την Επιτροπή καθώς και από τα κράτη μέλη για τη διαρθρωτική μεταρρύθμιση και τον εκσυγχρονισμό στην Ευρώπη με σκοπό την ενίσχυση της οικονομικής ανταγωνιστικότητας και την εξασφάλιση ευκαιριών απασχόλησης για όλους. Μεταξύ άλλων, προτείνονται μέτρα για την άρση των εμποδίων σχετικά με τις συνθήκες της αγοράς και τους όρους ανταγωνισμού, για να ολοκληρωθεί σύντομα η νομοθεσία για την εσωτερική αγορά η οποία αναθεωρείται επί του παρόντος, με σκοπό την επίτευξη πραγματικού ανοίγματος των αγορών, τη βελτίωση των αποτελεσμάτων στον τομέα της έρευνας, τη δημιουργία δεσμών μεταξύ των ερευνητικών ινστιτούτων και τη σύσταση επιχειρήσεων.

Εάν δεν αυξηθεί η συνεισφορά των κοινοτικών πολιτικών, και ιδίως στον εμπορικό τομέα, στον τομέα της ανάπτυξης, της εσωτερικής αγοράς, της έρευνας και του ανταγωνισμού, αυτό θα σημαίνει ότι θα αρκεστούμε σε λιγότερο ικανοποιητικές λύσεις όσον αφορά την αποτελεσματικότητα της ΕΠΑΑ. Εξάλλου, εάν δεν αναπτυχθεί ευρωπαϊκή διάσταση της αγοράς αμυντικού εξοπλισμού, και των επενδύσεων στον τομέα της έρευνας, είναι βέβαιο ότι αυτό θα έχει αρνητική επίπτωση στην ανταγωνιστικότητα των επιχειρήσεων υψηλής τεχνολογίας. Η γνώση και η καινοτομία είναι βασικά στοιχεία που θα επιτρέψουν στις οι εν λόγω επιχειρήσεις να ανταγωνιστούν και να συνεργαστούν επί ίσοις όροις με διεθνείς ανταγωνιστές όπως οι εταιρείες των ΗΠΑ οι οποίες λαμβάνουν πολύ μεγαλύτερη υποστήριξη από τις κυβερνήσεις τους.

Παρόλο που ορισμένες εταιρείες της ΕΕ εισάγουν καινοτομίες σε διεθνές επίπεδο, το χαμηλό ποσοστό ευρωπαϊκών διπλωμάτων ευρεσιτεχνίας και δραστηριοτήτων έρευνας και ανάπτυξης σε σχέση με τους κύριους ανταγωνιστές της ΕΕ δείχνει ότι, σε γενικές γραμμές, η απόδοση της Ευρώπης στον τομέα της καινοτομίας παραμένει υπερβολικά χαμηλή. Τα παραπάνω οφείλονται στις λιγότερο ενθαρρυντικές ανταγωνιστικές επιδόσεις της ΕΕ σε ορισμένους

---

[9] Τελική έκθεση της ομάδας εργασίας VIII- για την άμυνα, της 16ης Δεκεμβρίου 2002· CONV 461/02

[10] COM (2002) 714 για τη βιομηχανική πολιτική σε μια διευρυμένη Ευρώπη , της 11ης Δεκεμβρίου 2002.

τομείς της οικονομίας με την υψηλότερη προστιθέμενη αξία. Διάφορες μετρήσεις των συγκριτικών πλεονεκτημάτων καταδεικνύουν ότι η ΕΕ τείνει να ειδικευτεί στην μεσαία-υψηλή τεχνολογία και στις ήδη εδραιωμένες βιομηχανίες εντάσεως κεφαλαίου. Αν και θεωρείται βασικό να διατηρηθεί ισχυρή θέση σε αυτούς τους τομείς, που αντιπροσωπεύουν υψηλότερο μερίδιο συνολικής παραγωγής και απασχόλησης, η ΕΕ θα πρέπει επίσης να επιδιώξει να ενισχύσει τη θέση της στις τεχνολογίες ευρείας διάδοσης όπως είναι η τεχνολογία ICT, η ηλεκτρονική, η βιοτεχνολογία ή η νανοτεχνολογία, στις οποίες συχνά βρίσκεται σε μειονεκτικότερη θέση σε σχέση με τους κύριους ανταγωνιστές της. Οι βιομηχανίες που βασίζονται στην τεχνολογία όχι μόνον αποτελούν πηγή γενικών και τεχνολογικών γνώσεων για ολόκληρη την οικονομία, αλλά είναι και οι βιομηχανίες που παρουσιάζουν την μεγαλύτερη ανάπτυξη όσον αφορά την παραγωγικότητα. Η σχετική αδυναμία της ευρωπαϊκής βιομηχανίας στους εν λόγω τομείς, καθώς και το χαμηλό μερίδιο που κατέχει στην οικονομία, επηρεάζουν αρνητικά τις γενικές επιδόσεις της ΕΕ όσον αφορά την οικονομική μεγέθυνση και παραγωγικότητα.

Στην πραγματικότητα, σημαντικό μέρος της συμβολής στα συστήματα ασφάλειας και άμυνας προέρχεται από βιομηχανίες και ΜΜΕ που αναπτύσσουν προϊόντα και υπηρεσίες για μη στρατιωτικούς σκοπούς.

Οι βιομηχανίες που σχετίζονται με την άμυνα θα μπορούσαν να ωφεληθούν από την προσέγγιση που προτείνεται στην ανακοίνωση για τη βιομηχανική πολιτική της ΕΕ.

1.3 Ευρωπαϊκή πολιτική εξοπλισμού και διατάξεις της Συνθήκης

Τα θέματα του εμπορίου και της παραγωγής εξοπλισμού βρίσκονται στο σημείο όπου συναντώνται η πολιτική άμυνας και η βιομηχανική πολιτική. Κατά το παρελθόν, αποδείχθηκε δύσκολο να συμβιβαστούν οι βιομηχανικές ανάγκες με τις αμυντικές, πράγμα που έβλαψε την ευρωπαϊκή βιομηχανία εξοπλισμού. Είναι σκόπιμο να καθοριστεί καταλληλότερο πλαίσιο.

Με την πάροδο του χρόνου η ευρεία εφαρμογή του άρθρου 296 της Συνθήκης της ΕΚ[11] οδήγησε στον κατακερματισμό των αγορών και των βιομηχανιών σε εθνικό επίπεδο. Εντούτοις, θα ήταν δυνατόν να βελτιωθεί η κατάσταση εντός του πεδίου εφαρμογής των ισχυουσών Συνθηκών. Εάν υπάρξει η σχετική βούληση, θα είναι δυνατόν να καταρτιστεί κοινή σειρά κανόνων για τον αμυντικό εξοπλισμό, που θα λαμβάνει δεόντως υπόψη τις ιδιαιτερότητες του εξοπλισμού, περιορίζοντας έτσι την προσφυγή στο άρθρο 296. Ορισμένοι από τους απαιτούμενους κανόνες μπορεί είτε να υπαχθούν στον πρώτο πυλώνα (Συνθήκη της ΕΚ) ή στον δεύτερο πυλώνα (Κοινή Εξωτερική Πολιτική και Πολιτική Ασφάλειας) της Συνθήκης της ΕΕ[12].

---

11 Άρθρο 296 της Συνθήκης της ΕΚ.
1. Οι διατάξεις της εν λόγω Συνθήκης δεν εμποδίζουν την εφαρμογή των ακολούθων κανόνων:
α) κανένα κράτος μέλος δεν υποχρεούται να παράσχει πληροφορίες, των οποίων την κοινολόγηση θεωρεί αντίθετη προς τα βασικά συμφέροντά του στον τομέα της ασφάλειας·
β) κάθε κράτος μέλος μπορεί να λάβει τα μέτρα που θεωρεί απαραίτητα για την προστασία των βασικών συμφερόντων του στον τομέα της ασφάλειας, και τα οποία σχετίζονται με την παραγωγή ή το εμπόριο όπλων, πολεμοφοδίων και πολεμικού υλικού τα εν λόγω μέτρα δεν επηρεάζουν αρνητικά τους όρους ανταγωνισμού στην κοινή αγορά σχετικά με τα προϊόντα που δεν προορίζονται για συγκεκριμένους στρατιωτικούς σκοπούς.
2. Το Συμβούλιο μπορεί, λαμβάνοντας ομόφωνη απόφαση μετά από πρόταση της Επιτροπής, να επιφέρει μεταβολές στον κατάλογο που κατήρτισε στις 15 Απριλίου 1958, των προϊόντων στα οποία εφαρμόζονται οι διατάξεις της παραγράφου 1 παράγραφος β).

12 Άρθρο 17 της ΣΕΚ.

2. ΣΤΟΧΟΙ ΜΙΑΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ ΑΜΥΝΤΙΚΟΥ ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΥ

Τα θέματα της πολιτικής στον τομέα του εξοπλισμού[13] μπορούν εύκολα να υπαχθούν σε τέσσερις ενότητες:

(1) Ζήτηση αμυντικού εξοπλισμού: εναρμόνιση των στρατιωτικών και άλλων αναγκών που σχετίζονται με τον τομέα της ασφάλειας, καθώς και σχεδιασμός και προμήθεια αμυντικού εξοπλισμού.

(2) Προμήθεια αμυντικού εξοπλισμού: ολοκλήρωση της διαδικασίας ενοποίησης των βιομηχανιών (κατά πρώτον της ευθύνης των βιομηχανιών)· πολιτικές και δράσεις υποστήριξης από μέρους της Επιτροπής και των κρατών μελών για τη δημιουργία και τη διατήρηση ανταγωνιστικής βιομηχανικής δομής στην Ευρώπη.

(3) Αγορά αμυντικού εξοπλισμού: κατάλληλο κανονιστικό πλαίσιο για τα εσωτερικά και εξωτερικά θέματα· κατάλληλοι κανόνες για τη σύναψη συμβάσεων για εμπορεύματα και υπηρεσίες υπό ικανοποιητικούς όρους τόσο από τους φορείς προμήθειας αμυντικού εξοπλισμού των κρατών μελών όσο και από μελλοντική/ές ευρωπαϊκή/ές υπηρεσία/ίες· οικονομικά αποδοτικοί έλεγχοι των εξαγωγών. Ο εν λόγω στόχος πρέπει να επιτευχθεί με παράλληλη διατήρηση των ηθικών κανόνων και την προώθηση της αμοιβαίας πρόσβασης στην αγορά.

(4) Έρευνα: συνεργασία και συνοχή της έρευνας που σχετίζεται με την άμυνα σε ευρωπαϊκό επίπεδο· αξιοποίηση της στρατιωτικής-πολιτικής συνέργειας.

Είναι πολύ πιθανόν να μπορέσει η Ευρωπαϊκή Επιτροπή να συμβάλει θετικά στον παραπάνω τρίτο και τέταρτο τομέα.

---

1. Η κοινή εξωτερική πολιτική και πολιτική στον τομέα της ασφάλειας περιλαμβάνει όλα τα θέματα σχετικά με την ασφάλεια της Ένωσης, συμπεριλαμβανομένης της προοδευτικής κατάρτισης πλαισίου κοινής αμυντικής πολιτικής, που θα οδηγούσε σε κοινή άμυνα, εάν λάβει τέτοια απόφαση το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο. Στην περίπτωση αυτή, συνιστά στα κράτη μέλη την υιοθέτηση αυτής της απόφασης σύμφωνα με τις απαιτήσεις των αντιστοίχων συνταγμάτων τους.
Η πολιτική της Ένωσης σύμφωνα με το εν λόγω άρθρο δεν θίγει τον ιδιαίτερο χαρακτήρα της πολιτικής ασφάλειας και άμυνας ορισμένων κρατών μελών και σέβεται τις υποχρεώσεις ορισμένων κρατών μελών, που θεωρούν ότι η κοινή τους άμυνα εξασφαλίζεται από τον Οργανισμό Βορειοατλαντικού Συμφώνου (ΝΑΤΟ), στο πλαίσιο του Βορειοατλαντικού Συμφώνου, και συμβιβάζεται με την κοινή πολιτική ασφάλειας και άμυνας που έχει καθιερωθεί σε αυτό το πλαίσιο.
Η προοδευτική κατάρτιση κοινής αμυντικής πολιτικής θα ενισχυθεί, κατά τον τρόπο που θεωρούν κατάλληλο τα κράτη μέλη, με συνεργασία μεταξύ τους στον τομέα του εξοπλισμού.
2. Τα θέματα που σχετίζονται με το εν λόγω άρθρο συμπεριλαμβάνουν ανθρωπιστικές ενέργειες και ενέργειες διάσωσης, διατήρησης της ειρήνης, καθώς και μάχιμες δυνάμεις για τη διαχείριση των κρίσεων, συμπεριλαμβανομένης της ειρήνευσης.
3. Οι αποφάσεις που έχουν επιπτώσεις στην άμυνα και οι οποίες αναφέρονται στο εν λόγω άρθρο λαμβάνονται με την επιφύλαξη των πολιτικών και των υποχρεώσεων που αναφέρονται στην παράγραφο 1, δεύτερη υποπαράγραφος.
4. Οι διατάξεις του εν λόγω άρθρου δεν παρεμποδίζουν την ανάπτυξη στενής συνεργασίας μεταξύ δύο ή περισσοτέρων κρατών μελών σε διμερές επίπεδο, στο πλαίσιο της Ένωσης Δυτικής Ευρώπης (ΕΔΕ) και του ΝΑΤΟ, υπό τον όρο ότι η συνεργασία δεν αντιβαίνει ή δεν παρεμποδίζει την εφαρμογή των διατάξεων του εν λόγω τίτλου.
5. Με σκοπό την προώθηση των στόχων του εν λόγω άρθρου, οι διατάξεις του θα αναθεωρηθούν σύμφωνα με το άρθρο 48.

13 Αυτά τα θέματα έχουν ήδη θιγεί στην ανακοίνωση της Επιτροπής του 1997 για τον εξοπλισμό, της οποίας τα πορίσματα και οι συστάσεις εξακολουθούν να ισχύουν.

2.1 Ζήτηση αμυντικού εξοπλισμού

Οι νέοι κοινοί κίνδυνοι στον τομέα της ασφάλειας θα αντιμετωπιστούν ολοένα περισσότερο με πολυεθνικούς συνασπισμούς, που θα απαιτήσουν διαλειτουργικότητα μεταξύ εθνικών δυνάμεων.

Στο πλαίσιο της ΕΠΑΑ, και με τρόπο που να συμβιβάζεται με τις ενέργειες του ΝΑΤΟ, είναι σκόπιμο και επείγον να ενισχυθεί η εναρμόνιση των αναγκών αμυντικού εξοπλισμού. Για να είναι επωφελής από οικονομική άποψη, η εν λόγω εναρμόνιση θα πρέπει να συνεπάγεται κοινά προγράμματα εξοπλισμού με κοινά τεχνικά χαρακτηριστικά και χρονοδιαγράμματα προμήθειας. Θα πρέπει να αυξηθεί ο αριθμός των προγραμμάτων αμυντικού εξοπλισμού και των συνακόλουθων προμηθειών που θα μπορούσαν να πραγματοποιηθούν από κοινού από τον μεγαλύτερο δυνατό αριθμό κρατών μελών.

Αυτή η διαδικασία θα δημιουργήσει οικονομίες κλίμακας στον τομέα της παραγωγής και εξοικονόμηση πόρων λόγω μεγαλύτερης διαπραγματευτικής δύναμης, πράγμα που θα οδηγήσει στη μείωση των δαπανών, επιπλέον των πλεονεκτημάτων που προκύπτουν από την αύξηση της διαλειτουργικότητας. Μια μεγαλύτερη προβλεψιμότητα και συνοχή σε ευρωπαϊκό επίπεδο ως προς τον προγραμματισμό και τις αγορές θα δώσουν στη βιομηχανία τη δυνατότητα να ενεργεί προληπτικά και να προσαρμόζει την παραγωγική της ικανότητα.

Δεδομένης της μακριάς διάρκειας ζωής του αμυντικού εξοπλισμού, η εναρμόνιση του σχεδιασμού και της προμήθειας εξοπλισμού θα εξαρτηθεί επίσης από τη βελτίωση του ήδη εφαρμοζόμενου ευρωπαϊκού σχεδίου δράσεως για τη βελτίωση των ικανοτήτων (ECAP), που αναμένεται ότι θα συμβάλει στη δημιουργία πιο μακροπρόθεσμης προοπτικής.

Η χάραξη γενικών κατευθύνσεων, η παρακολούθηση της προόδου και η εναρμόνιση των χρηματοδοτικών μεθόδων με τις προτάσεις για το Ευρωπαϊκό Σχέδιο Δράσεως για τη βελτίωση των ικανοτήτων θα απαιτήσουν την ενεργό συμμετοχή τόσο του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου όσο και των Υπουργών Άμυνας, έτσι ώστε να διατηρηθεί η κεκτημένη ταχύτητα και να εξασφαλιστεί η απαραίτητη πολιτική εξουσία για την ταχεία λήψη αποφάσεων.

2.2 Προσφορά αμυντικού εξοπλισμού

Όπως αναφέρεται παραπάνω, υπήρξε σταθερή διαδικασία ενοποίησης των βιομηχανιών στον τομέα της άμυνας κατά τα τελευταία έτη. Αυτό ισχύει ιδίως για τον τομέα της αεροδιαστημικής βιομηχανίας, ο οποίος, κατά την διαδικασία ορθολογικής οργάνωσής του, ενίσχυσε την ευρωπαϊκή του διάσταση. Μέχρι τώρα δεν υπήρξαν ακόμη συγκρίσιμα επίπεδα ορθολογικής οργάνωσης των χερσαίων συστημάτων και των στρατιωτικών ναυπηγείων. Απαιτείται επί του παρόντος σημαντική ενοποίηση σε αυτούς τους τομείς για να διατηρήσει τις ικανότητές της η Ευρώπη, σε τομείς στους οποίους εκ παραδόσεως είναι ισχυρή και τεχνολογικά προηγμένη.

Η διεύρυνση θα δημιουργήσει νέες προκλήσεις από την άποψη ότι οι αμυντικές βιομηχανίες των νέων κρατών μελών παρουσιάζουν ως επί το πλείστον έλλειμμα. Η ορθολογική οργάνωση και η ιδιωτικοποίηση είναι απαραίτητες για τη βιωσιμότητά τους. Αυτή η διαδικασία θα μπορούσε να διευκολυνθεί με κοινωνικές και περιφερειακές πολιτικές, με τη χρήση των κοινοτικών διαρθρωτικών ταμείων σύμφωνα με τις διαδικασίες που ήδη υπάρχουν.

Η ανάγκη κατανομής του τεράστιου αναπτυξιακού κόστους των νέων συστημάτων, και απόκτησης γνώσεων σχετικά με τις βασικές τεχνολογίες, μετέβαλε τις ευρωπαϊκές και

αμερικανικές επιχειρήσεις σε εταιρείες, π.χ. το καταδιωκτικό Joint Strike Fighter της Lockheed Martin-led μετονομάστηκε τώρα F-35: πρόκειται για το μεγαλύτερο αμυντικό πρόγραμμα στην ιστορία, αξίας 200 δισεκατομμυρίων ευρώ κατά τα επόμενα 30 έτη. Πρόκειται για ένα πρόγραμμα που πιθανόν να διέπει τις διατλαντικές σχέσεις της βιομηχανίας αμυντικού εξοπλισμού επί σειρά ετών. Το πρόγραμμα παρέχει στις συμμετέχουσες χώρες την προοπτική απασχόλησης για την τοπική τους βιομηχανία στον τομέα της προηγμένης αεροδιαστημικής τεχνολογίας. Τέσσερα κράτη μέλη της ΕΕ δεσμεύτηκαν να συμμετάσχουν στο πρόγραμμα και ανέλαβαν υποχρέωση ύψους περίπου 4 δισεκατομμυρίων ευρώ. Το Πεντάγωνο παρήγγειλε 2900 αεροσκάφη. Για να φανεί η διατλαντική διαφορά όσον αφορά την αγοραστική δύναμη, αναφέρεται ότι η μεγαλύτερη ευρωπαϊκή παραγγελία ανέρχεται μόνο σε 150 αεροσκάφη.

Ωστόσο, εντωμεταξύ παράγονται στην Ευρώπη τρία καταδιωκτικά: το Eurofighter, που προέρχεται από κοινή επιχείρηση μεταξύ της Γερμανίας, Ιταλίας, Ισπανίας και ΗΒ· το γαλλικό Rafale; και το σουηδο-γερμανικό Gripen.

Αυτά τα ευρωπαϊκά προγράμματα παρουσιάζουν ορισμένα πλεονεκτήματα. Μπορούν να τεθούν υπό λειτουργία ταχύτερα από το F-35, δεδομένου ότι το Rafale και το Gripen βρίσκονται ήδη σε λειτουργία, και το Eurofighter προγραμματίζεται να αρχίσει να λειτουργεί το 2003.

Αυτές οι επιλογές για τα βασικά προγράμματα αμυντικού εξοπλισμού μπορεί να έχουν αρνητικές συνέπειες στη βιομηχανική πολιτική όσον αφορά την ικανότητα της Ευρώπης να διατηρήσει ανταγωνιστική ντόπια βιομηχανία καταδιωκτικών. Αυτό πιθανόν να έχει επίπτωση στους τομείς της πολιτικής και εμπορικής αεροπορίας.

Τα αποτελέσματα για τις ευρωπαϊκές εταιρείες ποικίλλουν σε μεγάλο βαθμό. Οι εταιρείες που δεν ανήκουν στις ΗΠΑ αποτελούν συνήθως αντικείμενο λιγότερο ευνοϊκής μεταχείρισης όταν επιδιώκουν τον εφοδιασμό φορέων προμήθειας αμυντικού εξοπλισμού των ΗΠΑ άμεσα ή έμμεσα μέσω εταιρικής σχέσεως. Οι εταιρείες της Ευρώπης αναγκάζονται επίσης να συμμορφωθούν σε ειδικές τοπικές ρυθμίσεις, για να τηρήσουν τους κανόνες σχετικά με την ιδιοκτησία επιχειρήσεων αμυντικού εξοπλισμού στις Ηνωμένες Πολιτείες. Ακόμη και στις περιπτώσεις που οι ευρωπαϊκές εταιρείες, ή, σε ορισμένες περιπτώσεις, οι κυβερνήσεις τους, έχουν προβεί σε μαζικές επενδύσεις σε νέα συστήματα όπλων που αναπτύσσονται στις ΗΠΑ, το επίπεδο πρόσβασης στις βασικές φάσεις σχεδιασμού και ανάπτυξης είναι σπανίως ικανοποιητικό. Εκτός του κινδύνου να μην υπάρχει πλέον η δυνατότητα να διατηρηθούν στην ΕΕ εταιρείες με καθεστώς κύριας εργοληψίας, το μέλλον των χιλιάδων ΜΜΕ σε ολόκληρη την Ευρώπη που συνδέονται άμεσα ή έμμεσα με τους εν λόγω εργολήπτες θα επηρεαστεί αρνητικά.

Υπάρχει ο κίνδυνος να περιοριστεί ο ευρωπαϊκός κλάδος παραγωγής στο καθεστώς του δευτερεύοντος προμηθευτή για τους κύριους εργολήπτες των ΗΠΑ, και η βασική τεχνογνωσία να ανήκει αποκλειστικά στις εταιρείες των ΗΠΑ.

Οι αποφάσεις για την αναδιάρθρωση στην Ευρώπη θα ληφθούν κατ' αρχάς από τις ίδιες τις επιχειρήσεις συναρτήσει της πραγματικότητας της αγοράς, συμπεριλαμβανομένων των συμφερόντων των μετόχων. Υπάρχουν όμως όρια ως προς την περαιτέρω αποτελεσματικότητα μεμονωμένων εταιρειών στο μέτρο που το πλαίσιο στο οποίο λειτουργούν παραμένει αμετάβλητο. Η έννοια της ασφάλειας προμήθειας σημαίνει ότι τα κράτη μέλη έχουν σαφώς συμφέρον σε ατομικό και σε συλλογικό επίπεδο να διαθέτουν ανταγωνιστική βιομηχανική δομή που να ανταποκρίνεται στις ανάγκες των εθνικών ενόπλων δυνάμεων και της Ευρωπαϊκής Πολιτικής Ασφάλειας και Άμυνας. Το δημόσιο συμφέρον

απαιτεί επίσης να λαμβάνονται υπόψη τα σημαντικά παραγόμενα αποτελέσματα από την άποψη των πολιτικών εφαρμογών αυτών των βιομηχανιών υψηλής τεχνολογίας.

2.3. Ρύθμιση της αγοράς αμυντικού εξοπλισμού της ΕΕ

Οι ευρωπαϊκές βιομηχανίες που έχουν σχέση με την άμυνα βρίσκονται επί του παρόντος σε κρίσιμο στάδιο, και οι αποφάσεις που λαμβάνονται τώρα αναμένεται ότι θα προσδιορίσουν τις μελλοντικές προοπτικές και ικανότητες για τις επόμενες δεκαετίες. Περαιτέρω περιπλοκή αποτελεί το γεγονός ότι οι ίδιες οι εταιρείες συμμετέχουν στην παραγωγή τόσο μη στρατιωτικού όσο και αμυντικού εξοπλισμού, που διέπονται από δύο ξεχωριστά ρυθμιστικά πλαίσια.

Έχει τεράστια σημασία να περιοριστεί η μειονεκτική θέση των ευρωπαϊκών εταιρειών έναντι των ανταγωνιστών τους, ιδίως των ΗΠΑ, που οφείλεται στο γεγονός ότι οι κανονισμοί που διέπουν τις σχετικές με την άμυνα δραστηριότητες δεν παρουσιάζουν ομοιογένεια σε ευρωπαϊκό επίπεδο, αλλά είναι κατακερματισμένες σε εθνικό επίπεδο. Όσον αφορά την πρόσβαση στην αγορά εκτός της ΕΕ, το γεγονός ότι τα προβλήματα αντιμετωπίζονται συνήθως σε επίπεδο μεμονωμένων κρατών μελών σημαίνει απώλεια διαπραγματευτικής ικανότητας. Η συλλογική ανικανότητα των ευρωπαϊκών επιχειρήσεων και των κυβερνήσεών τους να εκμεταλλευτούν πλήρως την ισχύ της Ένωσης, που έγκειται στην από κοινού δράση, δεν μπορεί παρά να βλάψει την ευρωπαϊκή βιομηχανία.

Για να υπερπηδήσουν αυτά τα προβλήματα τα κράτη μέλη θα πρέπει να στοχεύουν στη δημιουργία μιας γνήσιας ευρωπαϊκής αγοράς αμυντικού εξοπλισμού. Τα παραπάνω είναι σύμφωνα με τον στόχο που έχουν ήδη θέσει τα κράτη μέλη που είναι μέλη της Δυτικοευρωπαϊκής Ομάδας Εξοπλισμού - WEAG[14]·Στην πράξη, η απουσία δεσμευτικών αναλήψεων υποχρεώσεων έχει υποσκάψει την επίτευξη αυτού του στόχου. Αυτή η έλλειψη θα μπορούσε να καλυφθεί με ένα κανονιστικό πλαίσιο της ΕΕ που θα παρέχει νομική ασφάλεια και ενιαία εφαρμογή της νομοθεσίας. Το πλαίσιο αυτό θα μπορούσε επίσης να προετοιμάσει το έδαφος για τη συμμετοχή μεγαλύτερου αριθμού κρατών μελών.

2.4. Έρευνα

Η ευρωπαϊκή συνεργασία στον τομέα της άμυνας παραμένει περιορισμένη και μικρής εμβέλειας: μόνο ο Οργανισμός Εξοπλισμού της Δυτικής Ευρώπης[15] είναι σήμερα επιφορτισμένος με τη διαχείριση των προγραμμάτων έρευνας για τη συνεργασία στον τομέα της άμυνας, αλλά διαχειρίζεται μόνο 2,5% των ευρωπαϊκών επενδύσεων στην έρευνα στον αμυντικό τομέα. Ούτε ο OCCAr, ούτε η LoI δεν συμμετέχουν προς το παρόν στον τομέα της έρευνας.

Οι επενδύσεις των ευρωπαϊκών χωρών είναι 4 έως 5 φορές χαμηλότερες από αυτές των Ηνωμένων Πολιτειών, και η διαφορά αυτή επιδεινώνεται από τον κατακερματισμό και την απομόνωση των ευρωπαϊκών ερευνών, πράγμα που επιτρέπει στις Ηνωμένες Πολιτείες να επιβάλουν ποιοτικά πρότυπα υψηλότατου επιπέδου που συχνά είναι δύσκολο να επιτευχθούν από τους Ευρωπαίους, ελλείψει επενδύσεων σε ορισμένους βασικούς τεχνολογικούς τομείς.

---

14 Οι υπουργοί άμυνας έχουν ήδη εγκρίνει μια σειρά αρχών που περιέχονται στο Έγγραφο Συνεκτικής Πολιτικής του 1990, καθώς και στο ενημερωμένο Έγγραφο Συνεκτικής Πολιτικής του 1999 που αποσκοπεί στην επέκταση των δραστηριοτήτων τους σχετικά με τον εξοπλισμό σε ολόκληρη τη Δυτικοευρωπαϊκή Ομάδα Εξοπλισμού.

15 19 μέλη (ευρωπαϊκές χώρες του ΝΑΤΟ): Αυστρία, Βέλγιο. Τσεχική Δημοκρατία, Δανία, Φινλανδία, Γαλλία, Γερμανία, Ελλάδα, Ουγγαρία, Ιταλία, Λουξεμβούργο, Κάτω Χώρες, Νορβηγία, Πολωνία, Πορτογαλία, Ισπανία, Σουηδία, Τουρκία, Ηνωμένο Βασίλειο· υπό την προεδρία των Κάτω Χωρών, από την 1η Ιανουαρίου 2003 για δύο έτη.

Ο τομέας στην Ευρώπη χαρακτηρίζεται από έναν αρκετά αυστηρό διαχωρισμό μεταξύ πολιτικής και στρατιωτικής έρευνας. Η μεταφορά τεχνολογίας μεταξύ του πολιτικού και του στρατιωτικού τομέα παραμένει χαμηλή, ενώ οι ευρωπαϊκές έρευνες στον τομέα της άμυνας θεωρείται ότι επιτρέπουν σε σημαντικό βαθμό τη μεταφορά προς μη στρατιωτικές δραστηριότητες. Είναι σκόπιμο να ενισχυθεί αυτή η συνέργεια με τη δημιουργία μιας σειράς αμοιβαίων επιπτώσεων, με σκοπό την ενίσχυση της ευρωπαϊκής βιομηχανικής ανταγωνιστικότητας και τη συμβολή στην επίτευξη του στόχου που έθεσε το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο της Βαρκελώνης τον Μάρτιο 2002 για χρηματοδότηση της έρευνας το 2010 με 3% του ΑΕγχΠ[16].

Η έρευνα που σχετίζεται με την άμυνα παίζει σημαντικό ρόλο στην πολιτική καινοτομιών των Ηνωμένων Πολιτειών· ωφελεί το σύνολο των βιομηχανικών παραγόντων, συμπεριλαμβανομένων των μη στρατιωτικών τομέων. Αυτή η αλληλοδιείσδυση της έρευνας στον στρατιωτικό τομέα και της έρευνας στους υπόλοιπους τομείς έχει ωφελήσει τόσο τους αμερικανικούς βιομηχανικούς παράγοντες στον τομέα του εξοπλισμού όσο και τους χρήστες των μη στρατιωτικών τομέων από την άποψη της ανάπτυξης των αγορών, των τρόπων εμπορικής διάθεσης και του κόστους. Τα αμερικανικά στρατιωτικά επιτεύγματα στις τεχνολογίες αιχμής, με την ανάληψη των κινδύνων, του κόστους των επιδείξεων και της απόσβεσης, έθεσαν σε πλεονεκτική θέση τους αμερικανούς προμηθευτές και διευκόλυναν την ενσωμάτωσή τους σε μη στρατιωτικές εφαρμογές: το Διαδίκτυο, ο μετατροπέας πληροφοριών "windows/icons/pointer", ο μικροεπεξεργαστής "RISC" (τον οποίο βρίσκουμε σήμερα στα κινητά τηλέφωνα), το παγκόσμιο σύστημα εντοπισμού σήματος (GPS) είναι συστήματα που αρχικά χρηματοδοτήθηκαν από την αμερικανική στρατιωτική έρευνα, ιδίως μέσω της DAPRA (Υπηρεσία για το πρόγραμμα προηγμένης έρευνας στον τομέα της άμυνας).

3. Προτάσεις δράσεως

Η ανάπτυξη μιας πολιτικής αμυντικού εξοπλισμού της ΕΕ θα είναι μακροπρόθεσμη διαδικασία στην οποία θα συμμετέχουν διάφορα ενδιαφερόμενα μέρη. Η παρούσα ανακοίνωση εστιάζεται σε ορισμένα ειδικά μέτρα, τα οποία, κατά την Επιτροπή, μπορούν να συμβάλουν στην επίτευξη ευρύτερων στόχων της ΕΕ. Τα προταθέντα μέτρα αποσκοπούν στην ενθάρρυνση της βιομηχανικής αναδιάρθρωσης και ενοποίησης, με σκοπό τη προώθηση της καθιέρωσης ευρωπαϊκής αγοράς αμυντικού εξοπλισμού και την ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας της ευρωπαϊκής βιομηχανίας, καθώς και την επίτευξη ευρύτερων κοινωνικο-οικονομικών στόχων.

3.1 Για την επίτευξη ευρωπαϊκής αγοράς αμυντικού εξοπλισμού.

3.1.1. Τυποποίηση

Παρόλο που η διαδικασία της τυποποίησης του αμυντικού εξοπλισμού είναι σε μεγάλο βαθμό τεχνικό θέμα, αποτελεί σημαντική προϋπόθεση για το άνοιγμα των εθνικών αγορών και την προοδευτική καθιέρωση ενιαίας ευρωπαϊκής αγοράς. Τόσο οι παραγωγοί όσο και οι δημόσιες αρχές (υπουργεία άμυνας) θα επωφεληθούν από κοινά σημεία αναφοράς σχετικά με τα πρότυπα που έχουν καταρτιστεί σύμφωνα με τις εργασίες του ΝΑΤΟ. Αυτό θα έχει ως αποτέλεσμα ικανοποιητική σχέση κόστους-αποτελεσματικότητας, καθώς και διαλειτουργικότητα. Αυτή η ανάγκη αναγνωρίστηκε από όλα τα ενδιαφερόμενα μέρη που συμμετέχουν σε εθελοντική βάση στην κατάρτιση ενός "εγχειριδίου τυποποίησης στον τομέα της άμυνας". Το εγχειρίδιο θα περιλαμβάνει αναφορές σε πρότυπα και προδιαγραφές που

16 COM (2002) 499 τελικό

χρησιμοποιούνται για τη βελτίωση των συμβάσεων προμήθειας αμυντικού εξοπλισμού, καθώς και οδηγίες για την καλύτερη δυνατή επιλογή των εν λόγω προτύπων.

Η δράση που έχει αναληφθεί επί του παρόντος με τη συμμετοχή των υπουργείων άμυνας και της βιομηχανίας και με τη βοήθεια του CEN χρηματοδοτείται δυνάμει της σύμβασης πλαισίου για την τυποποίηση του 1998. Η Επιτροπή θα εξασφαλίσει ότι το ευρωπαϊκό εγχειρίδιο θα είναι έτοιμο, στην αρχική του φάση, ως το τέλος του 2003 και ότι θα μπορέσει να εφαρμοστεί για πρώτη φορά γύρω στα τέλη του 2004.

Η επόμενη φάση θα πρέπει να είναι η επισημοποίηση της μορφής του εγχειριδίου, έτσι ώστε, όταν εγκριθεί το περιεχόμενό του, θα χρησιμοποιείται συστηματικά στις συμβάσεις για την προμήθεια αμυντικού εξοπλισμού. Η Επιτροπή θα προτείνει συνεπώς κατάλληλα συμπληρωματικά μέτρα για να εξασφαλίσει την ενημέρωση του εγχειριδίου και τη χρησιμοποίησή του.

3.1.2. Παρακολούθηση των βιομηχανιών που σχετίζονται με την άμυνα

Σύμφωνα με την υποχρέωση που έχει αναλάβει η Επιτροπή να εξασφαλίσει τους όρους ανταγωνισμού της βιομηχανίας (άρθρο 130 της ΣΕΚ), θα πρέπει να παρακολουθεί σε μόνιμη βάση την κατάσταση σε όλους τους βιομηχανικούς τομείς. Η Ένωση, για να παρακολουθεί σε επίπεδο ΕΕ (συμπεριλαμβανομένων των νέων κρατών μελών) την οικονομική κατάσταση της βιομηχανικής βάσεως στον τομέα της άμυνας, και ιδίως την ικανότητά της να καλύπτει τις ανάγκες προμήθειας της ΕΠΑΑ, χρειάζεται να έχει τακτική πρόσβαση στα σχετικά στοιχεία. Τα επίπεδα ανταγωνιστικότητας και εμπειρογνωμοσύνης σε θέματα σχεδιασμού, η γεωγραφική κατανομή της εμπειρογνωμοσύνης, οι επενδύσεις στον τομέα της έρευνας και ανάπτυξης κλπ. θα πρέπει να διαπιστωθούν και να μετρηθούν για να καθοριστούν σημεία αναφοράς, και να αναπτυχθούν οι κατάλληλες πολιτικές. Επιπλέον, οι παραγωγοί χρειάζεται να αποκτήσουν καλύτερη γνώση των συνθηκών της αγοράς για την πραγματοποίηση της αναδιάρθρωσης.

Για τον σκοπό αυτό, προτείνεται να αναληφθούν δραστηριότητες παρακολούθησης των βιομηχανικών κλάδων που σχετίζονται με την άμυνα, με τη χρησιμοποίηση στοιχείων που έχει στη διάθεσή της η EUROSTAT και το Ευρωπαϊκό Στατιστικό Σύστημα, καθώς και άλλες σχετικές πηγές πληροφόρησης, συμπεριλαμβανομένων των βιομηχανικών ενώσεων, με την τήρηση πάντα των ισχυόντων κανόνων εμπιστευτικότητας.

3.1.3. Ενδοκοινοτικές μεταφορές

Η Επιτροπή έχει πλήρη επίγνωση του ότι οι ενδοκοινοτικές μεταφορές αμυντικού εξοπλισμού είναι χρονοβόρες και απαιτούν πολλές γραφειοκρατικές διατυπώσεις λόγω των πολυάριθμων εθνικών διαδικασιών. Αυτές οι διαδικασίες λαμβάνουν την μορφή ατομικών αδειών για εταιρείες, αδειών εισαγωγών/εξαγωγών, ελέγχων παράδοσης και, σε ορισμένες περιπτώσεις, πιστοποιητικών χρήσεως. Επιπλέον, αυτές οι διαδικασίες εφαρμόζονται επίσης στις μεταφορές αμυντικού εξοπλισμού στα κράτη μέλη, καθώς και στις εξαγωγές σε χώρες μη-κράτη μέλη. Ένας από τους λόγους για αυτές τις περιπλοκές είναι η επιθυμία των κρατών μελών να ελέγχουν τον τελικό προορισμό του αμυντικού εξοπλισμού, ιδίως στην περίπτωση των χωρών μη μελών.

Συνεπώς, η Επιτροπή έχει προσπαθήσει, συνεργαζόμενη με εθνικούς εμπειρογνώμονες, να προσδιορίσουν πιθανούς τρόπους απλοποίησης των διακοινοτικών μεταφορών αγαθών που σχετίζονται με την άμυνα. Για παράδειγμα, ένας πιθανός τρόπος θα ήταν η εναρμόνιση των

εθνικών συστημάτων έκδοσης αδειών, με την υιοθέτηση της αρχής της έκδοσης συνολικής άδειας για τα διακυβερνητικά προγράμματα και τα προγράμματα βιομηχανικής συνεργασίας.

Χρειάζεται συνεπώς να γίνει ανάλυση των επιπτώσεων για να προσδιοριστεί η συνεισφορά κάθε κοινοτικής νομοθετικής πρωτοβουλίας. Θα μπορούσαν επίσης να αντληθούν διδάγματα από τις ρυθμίσεις για τη μεταφορά στρατιωτικού εξοπλισμού για τις ένοπλες δυνάμεις στο πλαίσιο των σχετικών συμφωνιών του ΝΑΤΟ. Υπό το φως των πορισμάτων της, η Επιτροπή θα προτείνει κατάλληλο νομοθετικό έγγραφο (κανονισμό ή οδηγία). Οι εργασίες θα αρχίσουν στα τέλη 2004.

3.1.4. Πολιτική ανταγωνισμού

Η πολιτική ανταγωνισμού αποτελεί βασικό στοιχείο της κοινής αγοράς και δεν αποτελεί εμπόδιο για την τεχνολογική εξέλιξη ή φρένο για τις ιδιωτικές πρωτοβουλίες. Επιπλέον, θα πρέπει να εξασφαλιστεί ότι οι μεταβολές που επιφέρουν οι δυνάμεις της αγοράς, π.χ. με συγχωνεύσεις ή απόκτηση εταιρειών, δεν οδηγούν στη δημιουργία ή την ενίσχυση κυριαρχιών, αλλά αποφέρουν οφέλη από την άποψη της καινοτομίας και της αξιοποίησης των πόρων.

Μέχρι τώρα, στον βαθμό που έχουν κοινοποιηθεί στην Επιτροπή μόνο καθαρά στρατιωτικές συγχωνεύσεις στο πλαίσιο του κανονισμού για τον έλεγχο των συγχωνεύσεων της ΕΚ, η Επιτροπή δεν είχε αντίρρηση για τις εν λόγω ενέργειες. Εντούτοις, πρόσφατα, πραγματοποιήθηκαν περίπλοκες διασυνοριακές συγχωνεύσεις, που απαιτούν πλήρη εκτίμηση της γενικής τους επίπτωσης στον ανταγωνισμό, ιδίως όσον αφορά τα αγαθά διπλής χρήσης ή τα προϊόντα μη στρατιωτικής χρήσεως. Τόσο η βιομηχανία όσο και οι κυβερνήσεις θα επιθυμούσαν μεγαλύτερη σαφήνεια. Οι παραγωγοί χρειάζονται σταθερό και διαφανές πλαίσιο στο οποίο να πραγματοποιηθεί η αναδιάρθρωση. Επίσης, πρέπει να ληφθούν υπόψη τα συμφέροντα άλλων συμμετεχόντων στην αγορά, και ιδίως των πελατών, των ανταγωνιστών και των υπεργολάβων από άλλα κράτη μέλη.

Λόγω των ιδιαιτεροτήτων του και ιδίως της στενής του σχέσης με τις δημόσιες αρχές, ο τομέας του αμυντικού εξοπλισμού μπορεί να αποτελέσει, άμεσα και έμμεσα, αντικείμενο δημόσιας στήριξης που θα συνίσταται σε κρατική βοήθεια. Λόγω των διατάξεων του άρθρου 296 της Συνθήκης της ΕΚ, στο μέτρο που οι εν λόγω εταιρείες παράγουν μόνο στρατιωτικό εξοπλισμό, το άρθρο 87 της Συνθήκης της ΕΚ σχετικά με τον έλεγχο των κρατικών ενισχύσεων δεν έχει μέχρι τώρα εφαρμοστεί. Ούτε έχει γίνει κοινοποίηση σχετικά με τέτοιου είδους βοήθεια με βάση το επιχείρημα ότι συνέβαλε στην "προώθηση σημαντικών σχεδίων κοινού ευρωπαϊκού ενδιαφέροντος", όπως αναφέρει το άρθρο 87 παράγραφος 3 στοιχείο β) της Συνθήκης ΕΚ. Η δημόσια χρηματοδοτική βοήθεια για την παραγωγή αμυντικού εξοπλισμού δεν πρόκειται σε καμιά περίπτωση να μεταβάλει τους όρους ανταγωνισμού της κοινής αγοράς αγαθών, που δεν έχουν συγκεκριμένο στρατιωτικό σκοπό. Αυτό το σημείο έχει ιδιαίτερη σημασία στις περιπτώσεις που οι εν λόγω εταιρείες παράγουν συγχρόνως προϊόντα αποκλειστικά στρατιωτικής χρήσεως και προϊόντα μη στρατιωτικής χρήσεως. Είναι απαραίτητο ιδίως να εξασφαλιστεί ότι δεν σημειώνεται αλληλοεπικάλυψη της επιδότησης των δύο αυτών δραστηριοτήτων. Η βοήθεια για τα προϊόντα μη αποκλειστικά στρατιωτικής χρήσεως εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής των τυποποιημένων διατάξεων σχετικά με την κρατική βοήθεια.

Η Επιτροπή σκοπεύει να συνεχίσει τον προβληματισμό της για την εφαρμογή των κανόνων ανταγωνισμού στον τομέα του αμυντικού εξοπλισμού, λαμβάνοντας δεόντως υπόψη τις ιδιαιτερότητες αυτού του τομέα και τις διατάξεις του άρθρου 296 της ΣΕΚ.

3.1.5. Ορθολογική διαχείριση της σύναψης συμβάσεων στον τομέα του αμυντικού εξοπλισμού

Η άρση της έλλειψης ικανοτήτων στις ευρωπαϊκές αγορές αμυντικού εξοπλισμού θα αποφέρει οφέλη από την άποψη της αύξησης του ανταγωνισμού και των διεθνών συναλλαγών, της μείωσης της αλληλοεπικάλυψης στον τομέα της έρευνας και ανάπτυξης, καθώς και των οικονομιών κλίμακας και της απόκτησης πείρας στον τομέα της παραγωγής.

Το περαιτέρω άνοιγμα της προμήθειας αμυντικού εξοπλισμού σε επίπεδο ΕΕ θα εξασφαλίσει ότι όλες οι εταιρείες θα ασχολούνται με τις ίδιες τεχνικές διεπαφές και διαδικασίες ανάπτυξης, παράδοσης και συντήρησης του εξοπλισμού, καθώς και με τη διοργάνωση διαγωνισμών για την ανάθεση συμβάσεων. Τα κράτη μέλη της ΕΕ που είναι επίσης μέλη της WEAG έχουν ήδη εγκρίνει την εν λόγω προσέγγιση και επιχείρησαν να ανοίξουν τις αντίστοιχες αγορές τους με την καθιέρωση σταθμών εφοδιασμού και με τη δημοσίευση των αναγκών τους όσον αφορά τον εφοδιασμό σε αμυντικό υλικό στις εθνικές "Επίσημες Εφημερίδες". Εντούτοις, η έλλειψη δεσμευτικής ανάληψης υποχρέωσης υπέσκαψε αυτήν την προσπάθεια.

Ένα πρώτο βήμα προς την εναρμόνιση των κανόνων περί των δημοσίων συμβάσεων θα πρέπει να είναι η εξέταση των διαφόρων πρακτικών και η ανάπτυξη κοινής προσέγγισης.

Σε αυτή τη βάση, θα πρέπει να αρχίσει στην ΕΕ προβληματισμός για το πώς θα αριστοποιηθεί η διαδικασία σύναψης συμβάσεων για αμυντικό εξοπλισμό σε εθνικό επίπεδο και σε επίπεδο ΕΕ. Αυτό θα αφορά προϊόντα που προμηθεύονται τα κράτη μέλη από τα υπουργεία άμυνας , ή από την Ευρωπαϊκή Υπηρεσία που ενδεχομένως θα συσταθεί στο μέλλον. Ο τελικός στόχος θα είναι να καταρτιστεί ενιαία σειρά κανόνων για την προμήθεια αμυντικού εξοπλισμού στην Ευρώπη.

Λήφθηκαν πολλές σημαντικές αποφάσεις του Δικαστηρίοιυ κατά τα τελευταία έτη που έχουν σχέση με αυτές τις εργασίες- και οι οποίες συμβάλλουν ιδίως στον καθορισμό του πεδίου εφαρμογής του άρθρου 296. Η Επιτροπή θα εκδώσει ερμηνευτική ανακοίνωση ως τα τέλη του 2003 για τις επιπτώσεις αυτών των δικαστικών αποφάσεων.

Παράλληλα, θα ασχοληθεί με την κατάρτιση Πράσινου Βιβλίου που μπορεί να εκδοθεί το 2004 και θα αποτελέσει βάση συζήτησης με τα ενδιαφερόμενα μέρη. Ο στόχος θα είναι η επιδίωξη συμφωνίας σχετικά με τους κανόνες για τις συμβάσεις που θα εφαρμόζονται στα αγαθά στρατιωτικής χρήσεως ανάλογα με το επίπεδο ευαισθησίας του εξοπλισμού.

Με τη δημιουργία ευρωπαϊκής αγοράς αμυντικού εξοπλισμού που θα λειτουργεί με βάση τον θεμιτό ανταγωνισμό μεταξύ των ευρωπαϊκών εταιρειών, δεν θα απαιτούνται πλέον αντισταθμιστικά μέτρα (ήτοι πρακτικές που προϋποθέτουν βιομηχανική αντιστάθμιση ως απαραίτητο όρο για τις αγορές αμυντικού εξοπλισμού και/ή υπηρεσιών). Εντούτοις, λόγω των υπαρχουσών συμβατικών υποχρεώσεων, πρέπει να θεσπιστούν μεταβατικές ρυθμίσεις. Το προαναφερθέν Πράσινο Βιβλίο θα εξετάζει επίσης το θέμα των αντισταθμιστικών μέτρων τόσο εντός όσο και εκτός ΕΕ.

3.1.6. Έλεγχος των εξαγωγών αγαθών και τεχνολογιών διπλής χρήσεως.

Τα αγαθά διπλής χρήσεως είναι αγαθά, υλισμικό και τεχνολογίες που μπορούν να έχουν τόσο πολιτική όσο και στρατιωτική χρήση[17]. Τα κράτη μέλη ελέγχουν τις εξαγωγές αυτών των

17 Ο ορισμός προέρχεται από τον κανονισμό ΕΚ αριθ. 1334/2000 της 22ας Ιουνίου 2000.

αγαθών και συμμετέχουν, σε ατομική βάση, σε ορισμένα ανεπίσημα (δεσμευτικά από πολιτική αλλά όχι νομική άποψη) διεθνή καθεστώτα ελέγχου των εξαγωγών.

Ο κοινοτικός κανονισμός (ΕΚ) 1334/2000 που βασίζεται στο άρθρο 133 της Συνθήκης ΕΚ, ενώ υποστηρίζει την αρχή της ελεύθερης κυκλοφορίας αγαθών στην ΕΕ, προβλέπει δεσμευτικές από νομική άποψη αρχές και κανόνες για την επιβολή και την εφαρμογή σε εθνικό επίπεδο ελέγχων για τα αγαθά διπλής χρήσεως από τα κράτη μέλη. Υπάρχει στενή σχέση με τα καθεστώτα ελέγχου των εξαγωγών, δεδομένου ότι ο κανονισμός περιλαμβάνει κοινό κατάλογο των αγαθών που υπάγονται σε έλεγχο, που προέρχεται άμεσα από τις αποφάσεις συναίνεσης που λαμβάνονται στο πλαίσιο αυτών των καθεστώτων.

Λόγω των διαφορών στην εκτέλεση των υποχρεώσεων που έχουν αναληφθεί σχετικά με τον έλεγχο των εξαγωγών από τις χώρες που υπόκεινται σε καθεστώτα ελέγχου των εξαγωγών (για να μην αναφέρουμε τις χώρες που δεν υπάγονται στα εν λόγω καθεστώτα), πρέπει να ληφθεί πρόνοια ώστε ορισμένοι μη στρατιωτικοί τομείς παραγωγής, όπως είναι ο πυρηνικός, ο χημικός, ο βιολογικός, ο φαρμακευτικός τομέας, ο τομέας της διαστημικής πλοήγησης και της αεροναυπηγικής, των τεχνολογιών της πληροφορίας, που υπόκεινται δυνητικά στους εν λόγω ελέγχους, να μην υποστούν αδικαιολόγητη ή άνιση πίεση.

Η Κοινότητα, δίνοντας νομική μορφή στις αποφάσεις που λαμβάνουν τα κράτη μέλη υπό καθεστώς ελέγχου των εξαγωγών, επιβάλλει περιορισμούς στον έλεγχο των εξαγωγών από τις ευρωπαϊκές βιομηχανίες. Η Επιτροπή δεν υπόκειται (με εξαίρεση την ομάδα "Αυστραλίας") στα εν λόγω καθεστώτα. Υπάρχει ανάγκη βελτίωσης της συμμετοχής της Επιτροπής ώστε να συμβάλλει αποτελεσματικότερα στον συντονισμό της θέσης που κατέχουν τα κράτη μέλη στα διάφορα καθεστώτα, και να εκπροσωπεί τα κοινοτικά συμφέροντα. Ειδικότερα, η Επιτροπή, ενώ θα υποστηρίζει τον κεντρικό στόχο της ασφάλειας των πολιτών της ΕΕ, θα μπορεί συγχρόνως να εξετάζει τη λειτουργία της ενιαίας αγοράς και τα οικονομικά συμφέροντα σε διάφορους βιομηχανικούς τομείς για παραγωγή προϊόντων μη στρατιωτικής χρήσεως.

Δεδομένου ότι η ΕΚ επιβάλλει ελέγχους των εξαγωγών στα αγαθά διπλής χρήσεως για λόγους ασφαλείας και σύμφωνα με τις αποφάσεις που λαμβάνονται σε φόρουμ που ασχολούνται με τους ελέγχους των εξαγωγών, θα πρέπει να εξεταστεί η επίπτωσή τους στην ανταγωνιστικότητα των βιομηχανιών αμυντικού εξοπλισμού και αγαθών διπλής χρήσεως της ΕΕ. Πρέπει να εξασφαλιστεί ότι όλα αυτά τα θέματα θα εξεταστούν δεόντως με την προοπτική της διεύρυνσης έτσι ώστε να αποφευχθούν οι αρνητικές συνέπειες τόσο στην ενιαία αγορά αγαθών διπλής χρήσεως όσο και στο καθεστώς ελέγχου των κοινοτικών εξαγωγών.

Η Επιτροπή θα θέσει επί τάπητος το θέμα της επίτευξης αυτών των στόχων σε συνεργασία με τα κράτη μέλη στο πλαίσιο των αρμοδίων ομάδων εργασίας του Συμβουλίου, συμπεριλαμβανομένων των ιδιαίτερων προκλήσεων της διεύρυνσης.

3.2. Επιδίωξη μεγαλύτερης συνοχής στις προσπάθειες προηγμένης έρευνας στον τομέα της ασφάλειας

Η Επιτροπή έχει αποκτήσει μεγάλη πείρα ως προς τη διαχείριση των κοινοτικών ερευνητικών προγραμμάτων και τον συντονισμό των εθνικών ερευνητικών δραστηριοτήτων και προγραμμάτων. Προτίθεται να προσφέρει την εμπειρογνωμοσύνη της για την προώθηση της συνεργασίας για προηγμένη έρευνα στον τομέα της παγκόσμιας ασφάλειας.

Η δημιουργία Ευρωπαϊκού Ερευνητικού Χώρου κατέδειξε ότι η Ένωση και τα κράτη μέλη της θα απεκόμιζαν μεγαλύτερα κέρδη από τα εθνικά ερευνητικά προγράμματα εάν ήταν

καλύτερα συντονισμένα, πράγμα που ισχύει επίσης για την προηγμένη έρευνα που σχετίζεται με την ασφάλεια. Με την προσαρμογή των προσπαθειών που καταβάλλονται σε ευρωπαϊκό επίπεδο στις μεσοπρόθεσμες και μακροπρόθεσμες ανάγκες, θα μπορούσε να επιτευχθεί μεγαλύτερη ανάπτυξη των προηγμένων τεχνολογιών, που είναι ζωτικής σημασίας για την Ευρώπη, και να υπάρξει πραγματική ευρωπαϊκή συμβολή.

Για τον σκοπό αυτό, όπως συνέστησε το Κοινοβούλιο στο ψήφισμά του της 10ης Απριλίου 2002, η Επιτροπή θα ζητήσει από τις εθνικές διοικήσεις, τη βιομηχανία και τα ερευνητικά ιδρύματα που ασκούν εκτεταμένες δραστηριότητες σε αυτόν τον τομέα να καταρτίσουν κατά τη διάρκεια του τρέχοντος έτους ευρωπαϊκό σχέδιο δράσεως για την προηγμένη έρευνα σχετικά με την παγκόσμια ασφάλεια και τους καταλληλότερους τρόπους αντιμετώπισης του θέματος.

Για να προετοιμαστεί η υλοποίηση του εν λόγω σχεδίου δράσεως για προηγμένη έρευνα, η Επιτροπή σκοπεύει να αρχίσει ένα προπαρασκευαστικό σχέδιο που θα μπορούσε να εφαρμόσει από κοινού με τα κράτη μέλη και τον σχετικό βιομηχανικό κλάδο, με σκοπό την υλοποίηση ορισμένων πτυχών που θα ήταν ιδιαίτερα χρήσιμες για την εκπλήρωση των υποχρεώσεων που αναλήφθηκαν στην Πετρούπολη. Αυτή η προκαταρκτική δράση που θα διαρκέσει περισσότερο από τρία έτη θα αποτελέσει πειραματική φάση για την απόκτηση πείρας ώστε να καθοριστούν οι όροι και οι ρυθμίσεις που απαιτούνται για την αποτελεσματική συνεργασία μεταξύ των εθνικών ερευνητικών προγραμμάτων στον τομέα της παγκόσμιας ασφάλειας. Θα καλύπτει μόνο ορισμένα προσεχτικά επιλεγμένα θέματα προηγμένης τεχνολογίας και ειδικά συνοδευτικά μέτρα.

4. ΆΛΛΟΙ ΤΟΜΈΙΣ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΙΣΜΟΎ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΕ ΚΑΙ ΤΑ ΚΡΆΤΗ ΜΈΛΗ ΤΗΣ

4.1 Προτάσεις για μια Υπηρεσία αμυντικού εξοπλισμού της ΕΕ

Η Συνθήκη της Ευρωπαϊκής Ένωσης (άρθρο 17) αναφέρει ότι "η προοδευτική διαμόρφωση κοινής αμυντικής πολιτικής θα υποστηρίζεται, όπως τα κράτη μέλη το κρίνουν πρόσφορο, με τη συνεργασία τους στον τομέα των εξοπλισμών." Η πιθανότητα δημιουργίας μιας Ευρωπαϊκής Υπηρεσίας Εξοπλισμού προβλέπεται στη δήλωση για την ΕΔΕ που προσαρτήθηκε στις Συνθήκες του Μάαστριχτ και του Άμστερνταμ. Η αρμόδια για την άμυνα ομάδα εργασίας της Σύμβασης συμπεριέλαβε στις συστάσεις της τη δημιουργία μιας υπηρεσίας σε διακυβερνητική βάση, που θα μπορούσε να ασχολείται με τον εξοπλισμό και τη στρατηγική έρευνα και να συμβάλει επίσης στην εξασφάλιση της βελτίωσης των ικανοτήτων. Η παρούσα πρόταση υποστηρίχθηκε με τη γαλλο-βρεταννική δήλωση που εκδόθηκε στο πλαίσιο της διάσκεψης κορυφής που διεξήχθη στο Τουκέ στις 4 Φεβρουαρίου 2003.

Ορισμένα κράτη μέλη εφήρμοσαν ορισμένες κοινές πρωτοβουλίες στον τομέα των δημοσίων συμβάσεων και της έρευνας: OCCAr, LoI, WEAO... Κάθε πρωτοβουλία της ΕΕ θα πρέπει να στηριχθεί σε αυτή τη βάση. Θα πρέπει να επιδιώξουμε τη δημιουργία Πλαισίου Αμυντικού Εξοπλισμού της ΕΕ, όπου θα συμπεριλαμβάνονται:

- προγράμματα συνεργασίας με βάση τον OCCAr, με την προοδευτική συμμετοχή χωρών που επιθυμούν να λάβουν μέρος σε συνεργασία αυτού του τύπου, σύμφωνα με τους κανόνες του OCCAR (ήτοι εγκαταλείποντας την αρχή του "juste retour")·

- έρευνα και τεχνολογία: Το Μνημόνιο Συμφωνίας που συμφωνήθηκε στο πλαίσιο του Οργανισμού Εξοπλισμού της Δυτικής Ευρώπης περιλαμβάνει ορισμένες αξιόλογες ιδέες που θα μπορούσαν να εξεταστούν περαιτέρω· πιο μακροπρόθεσμα, θα μπορούσε να

προβλεφθεί το ενδεχόμενο σύστασης μιας ευρωπαϊκής DARPA (Υπηρεσία για τα προγράμματα προηγμένης έρευνας στον τομέα του αμυντικού εξοπλισμού).

– <u>προμήθεια εμπορευμάτων χωρίς ειδικές προδιαγραφές</u> Το θέμα αυτό δεν αντιμετωπίζεται επί του παρόντος σε ευρωπαϊκό επίπεδο, αλλά είναι καιρός να αντιμετωπιστεί.

Η Υπηρεσία (ή Υπηρεσίες) που ενδεχομένως θα συσταθεί για την επιθεώρηση του εν λόγω πλαισίου της ΕΕ θα πρέπει να αντικατοπτρίζει την πολιτική επιλογή των κρατών μελών να συνεχιστεί η διεξαγωγή μεγάλου μέρους αυτών των εργασιών εκτός του πεδίου εφαρμογής της ισχύουσας Συνθήκης της ΕΚ. Θα ήταν ωστόσο λογικό να χρησιμοποιούνται κοινοτικοί μηχανισμοί και έγγραφα στις περιπτώσεις που τα κράτη μέλη συμφωνούν ότι η Κοινότητα μπορεί να συνεισφέρει (για παράδειγμα για τις εργασίες που σχετίζονται με τους μηχανισμούς της αγοράς· ή στις περιπτώσεις που είναι δυνατόν να αξιοποιηθεί η πείρα στον τομέα της έρευνας που αποκτήθηκε στο πλαίσιο των προγραμμάτων-πλαίσιο). Πιο μακροπρόθεσμα, τα κράτη μέλη μπορούν εξάλλου να αποφασίσουν να αναπτύξουν έναν κεντρικό χρηματοδοτικό μηχανισμό για να εξασφαλίσουν ότι τα κράτη μέλη με δυσανάλογα μικρούς εθνικούς προϋπολογισμούς στον τομέα της έρευνας συμβάλλουν δεόντως στη βελτίωση των ικανοτήτων της ΕΕ.

Ένα επιπλέον πλεονέκτημα ενός Πλαισίου Αμυντικού Εξοπλισμού της ΕΕ είναι ότι θα μπορούσε σε ορισμένες περιπτώσεις να ενισχύσει τη θέση της ΕΕ στις διαπραγματεύσεις εμπορικών συμφωνιών, ενισχύοντας έτσι το κύρος της ΕΕ.

4.2 Ασφάλεια προμήθειας

Μέχρι πρόσφατα, το θέμα της ασφάλειας της προμήθειας εξεταζόταν βασικά από τα κράτη μέλη μεμονωμένα. Η διαδικασία ενοποίησης στον τομέα της άμυνας, που είναι απαραίτητη για να διατηρήσει η Ευρώπη ανταγωνιστική βιομηχανική βάση, είναι πιθανόν να οδηγήσει σε αύξηση της συγκέντρωσης ανά τομέα. Οι κυβερνήσεις θα πρέπει να δεχτούν να χάσουν ορισμένες δυνατότητες σε εθνικό επίπεδο, να προμηθεύονται άμεσα από ξένες ή διακρατικές εταιρείες, και να επιτρέπουν τις μεταβολές ιδιοκτησίας των εταιρειών στον τομέα της άμυνας. Υπάρχει ήδη αμοιβαία εξάρτηση μεταξύ των εθνών για την παροχή ορισμένων υλικών εξοπλισμού. Ορισμένες χώρες αγοράζουν ολόκληρα συστήματα από ξένες εταιρείες, και ακόμη και στις περιπτώσεις όπου ένα κράτος εφοδιάζεται από τους εθνικούς προμηθευτές, ο πιο εξειδικευμένος εξοπλισμός περιέχει ορισμένα στοιχεία που προέρχονται από μη εγχώριες πηγές.

Επιλέγοντας μια προσέγγιση της ασφάλειας προμήθειας που θα καλύπτει ολόκληρη την ΕΕ, οι κυβερνήσεις θα μπορούσαν:

- να αποφεύγουν τη δημιουργία πλεονάσματος παραγωγικού δυναμικού που βλάπτει τον ανταγωνισμό κάνοντας παραγγελίες σε εθνικές εταιρείες,

-να επιτρέπουν διακρατικές συγχωνεύσεις που συνεπάγονται αλλαγή ιδιοκτησίας,

-να διευκολύνουν τη διακρατική διακίνηση και τη μετάθεση προσωπικού που ασχολείται με ταξινομημένα θέματα,

-να επιτρέπουν τη διακρατική μεταφορά αγαθών και τεχνολογίας.

Μια τέτοια προσέγγιση θα βοηθούσε, εκ των πραγμάτων, στη διαφοροποίηση της προμήθειας και συνεπώς στη μείωση της εξάρτησης από οποιοδήποτε μεμονωμένο προμηθευτή, όπως οι Ηνωμένες Πολιτείες.

Η πρόοδος που θα σημειώσει η ΕΕ σε αυτόν τον τομέα θα βασιστεί στις εργασίες που έχουν ήδη αναληφθεί σε άλλα φόρουμ: LoI, NATO, WEAG...

4.3 Εμπορικά θέματα που σχετίζονται με τον τομέα της άμυνας

Ένα ευρύτερο άνοιγμα των ξένων αγορών, ιδίως των ΗΠΑ, στον ευρωπαϊκό αμυντικό εξοπλισμό αποτελεί σημαντικό στόχο, πράγμα που είναι βασικό για να μπορέσουν οι βιομηχανίες αμυντικών προϊόντων της ΕΕ να διατηρήσουν και να αναπτύξουν περαιτέρω την εμπειρογνωμοσύνη τους στον τομέα του σχεδιασμού και να εξασφαλίσουν επάρκεια όσον αφορά τις πιο προηγμένες τεχνολογίες. Εάν αυτό δεν συμβεί, οι περισσότερες εθνικές ευρωπαϊκές αγορές θα παραμείνουν ανοιχτές στα προϊόντα των παραγωγών των ΗΠΑ, ενώ η αγορά των ΗΠΑ θα παραμείνει κλειστή για τους Ευρωπαίους κατασκευαστές, με εξαίρεση ορισμένες εταιρείες ευρωπαϊκής ιδιοκτησίας αλλά που έχουν τη βάση τους στις ΗΠΑ.

Για την επίτευξη μεγαλύτερης φερεγγυότητας σε αυτόν τον τομέα, θα ήταν σκόπιμη η ενοποίηση των εθνικών αμυντικών αγορών και η εκμετάλλευση του δυναμικού του συνδυασμένου προϋπολογισμού της ΕΕ για την προμήθεια αμυντικού εξοπλισμού (σε εθνικό επίπεδο και επίπεδο ΕΕ). Αυτή η διαδικασία θα δημιουργούσε μεγαλύτερες διαπραγματευτικές δυνατότητες για την επίτευξη μεγαλύτερης αμοιβαιότητας και πιο πρόσφορου πεδίου δράσεως για τις ευρωπαϊκές εταιρείες που επιδιώκουν πρόσβαση στις αγορές των ΗΠΑ.

Χρειάζεται να καταβληθούν περαιτέρω προσπάθειες για ορισμένα από αυτά τα θέματα. Η Επιτροπή θα επανέλθει σε αυτό το σημείο σε μεταγενέστερο στάδιο.

Όσον αφορά το θέμα του ηθικού κώδικα στο εμπόριο όπλων, το Συμβούλιο υιοθέτησε το 1998 κώδικα συμπεριφοράς για τις εξαγωγές όπλων. Ο εν λόγω κώδικας είναι πολιτικά δεσμευτικό έγγραφο που επιδιώκει τη θέσπιση "υψηλών κοινών προτύπων" στα οποία θα πρέπει να συμμορφώνονται τα κράτη μέλη όταν λαμβάνουν αποφάσεις για την εξαγωγή όπλων και την αύξηση της διαφάνειας ως προς τις εξαγωγές συμβατικών όπλων. Περιέχει επίσης έναν ειδικό μηχανισμό που αποσκοπεί στην αποθάρρυνση μεμονωμένων κρατών μελών να εκμεταλλεύονται εμπορικά την άρνηση πώλησης από μέρους άλλων κρατών μελών. Θεσπίστηκε κοινός κατάλογος προϊόντων για στρατιωτική χρήση στα οποία εφαρμόζεται ο κώδικας, ο οποίος είναι απλώς ενδεικτικός. Τα κράτη μέλη είναι ελεύθερα να χρησιμοποιήσουν τους δικούς τους καταλόγους.

Ένα πρώτο βήμα προς μια πρακτική λύση για τη βελτίωση της διαδικασίας λήψεως αποφάσεων σχετικά με τις εξαγωγές προϊόντων των πολυεθνικών εταιρειών έγινε από έξι κράτη που υπέγραψαν την Επιστολή Προθέσεων (LoI). Οι ιδέες που αναπτύχθηκαν σε αυτό το πλαίσιο θα χρησιμεύσουν ως βάση για την κατάρτιση μελλοντικών κανόνων της ΕΕ. Πιο συγκεκριμένα, μια απόφαση για εξαγωγή εκτός της Ευρωπαϊκής Ένωσης θα πρέπει να λαμβάνει υπόψη την ανάγκη προηγούμενων διαβουλεύσεων με τα κράτη μέλη που συμμετέχουν στη διαδικασία έκδοσης αδειών, ενώ θα αναγνωρίζεται η πολιτική ευθύνη του τελικού κράτους εξαγωγής.

5. ΣΥΜΠΕΡΆΣΜΑ

- Η παρούσα ανακοίνωση αποσκοπεί σε περαιτέρω συνεισφορά στην αποτελεσματικότητα της βιομηχανίας αμυντικού εξοπλισμού, που αποτελεί όχι μόνο στόχο αλλά και σημαντική πρόκληση για να αναπτύξει η Ένωση επιτυχημένη ΕΠΑΑ. Η Επιτροπή προτείνει:

- να παράσχει τους απαραίτητους χρηματοδοτικούς πόρους για να εξασφαλίσει ότι το Ευρωπαϊκό Εγχειρίδιο Τυποποίησης θα είναι έτοιμο το 2004 και να προτείνει τα κατάλληλα συμπληρωματικά μέτρα για να εξασφαλίσει την ενημέρωση και τη χρήση του εν λόγω εγχειριδίου.

- να αρχίσει δραστηριότητα παρακολούθησης των αμυντικών βιομηχανιών με τη χρησιμοποίηση στοιχείων τη EUROSTAT, το Ευρωπαϊκό Στατιστικό Σύστημα, και από άλλες σχετικές πηγές πληροφόρησης, με την τήρηση των κανόνων περί εχεμύθειας.

- να αρχίσει μελέτη αξιολόγησης των επιπτώσεων το 2003 και, ανάλογα με τα αποτελέσματα, να αρχίσει να καταρτίζει στα τέλη του 2004 το κατάλληλο νομικό πλαίσιο για να διευκολύνει την ενδοκοινοτική μεταφορά αμυντικού εξοπλισμού.

- να συνεχίσει τον προβληματισμό της σχετικά την εφαρμογή των κανόνων ανταγωνισμού στον τομέα του αμυντικού εξοπλισμού, λαμβάνοντας δεόντως υπόψη τις ιδιαιτερότητες αυτού του τομέα και τις διατάξεις του άρθρου 296 της ΣΕΚ.

- να αρχίσει να εξετάζει τους τρόπους αριστοποίησης της διαδικασίας σύναψης συμβάσεων σε εθνικό επίπεδο και σε επίπεδο ΕΕ. Δεδομένων των σημαντικών αποφάσεων του Δικαστηρίου κατά τα τελευταία έτη, ιδίως για τον προσδιορισμό του πεδίου εφαρμογής του άρθρου 296, η Επιτροπή θα εκδώσει ερμηνευτική ανακοίνωση ως τα τέλη 2003 για τις επιπτώσεις αυτών των αποφάσεων. Παράλληλα, θα ασχοληθεί με την κατάρτιση Πράσινου Βιβλίου που πιθανόν να εκδοθεί το 2004 και θα αποτελέσει βάση συζήτησης με τα ενδιαφερόμενα μέρη.

- να θέσει επί τάπητος, στις αρμόδιες ομάδες εργασίας του Συμβουλίου, το θέμα της συμμετοχής της Επιτροπής στα καθεστώτα ελέγχου των εξαγωγών.

- να αναλάβει προπαρασκευαστική δράση στον τομέα της προηγμένης έρευνας που σχετίζεται με την παγκόσμια ασφάλεια, με σκοπό να εφαρμόσει, από κοινού με τα κράτη μέλη και τη βιομηχανία, ορισμένα ειδικά και συγκεκριμένα στοιχεία, που είναι ιδίως χρήσιμα για την εκπλήρωση των υποχρεώσεων που έχουν αναληφθεί στην Πετρούπολη.

- θα συνεχίσει τις εργασίες για ένα πιθανό Πλαίσιο Αμυντικού Εξοπλισμού της ΕΕ υπό τον έλεγχο μιας ή περισσοτέρων υπηρεσιών. Στο Πλαίσιο αυτό θα συγκεντρωθούν εθνικές πρωτοβουλίες- ιδίως στον τομέα των προγραμμάτων συνεργασίας για την έρευνα και ανάπτυξη, και για την προμήθεια προϊόντων χωρίς ειδικές προδιαγραφές. Αυτό θα ενθαρρύνει περισσότερα κράτη μέλη να συμμετάσχουν σε τέτοιου είδους προγράμματα και θα δώσει στην ΕΕ τη δυνατότητα να χρησιμοποιεί, εφόσον το κρίνει σκόπιμο, κοινοτικούς μηχανισμούς και έγγραφα